Inozemska izdaja

Spedizione in abbonamento postale — Poštnina plačana v gotovini

Leto XXIII., št. 107 — Ljubljana, sreda 12. maja 1943-XXI — Cena cent. 80

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5. Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24

Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26

Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42

Računi: za Ljubljansko pokrajino pri poštnočekovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti Corr. Post. No 11-3118

IZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kr. Italije in inozemstva ima Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka. Naročnina znaša mesečno Lir 18.—, za inozemstvo vključno s »Ponedeljskim jutrom« Lir 36.50.

Uredništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica štev. 5, telefon štev. 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo.

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ad estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Vztrajen odpor osnih sil na južni tuniški fronti

Junaštvo divizije „Mladi fašisti" — Bombardiranje luk v Alžiru in Gabesu — 17 sovražnikovih letal sestreljenih

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 11. maja naslednje 1081. vojno poročilo:

Na južni tuniški fronti so se ponovni britanski napadi na postojanke, ki jih drži naša 1. armija, zlomili ob žilavem odporu osnih čet, ki so ne glede na to, da so bile ogrožene s hrbta, v silovitih protinapadih uničile vse pridobitve, ki jih je dosegel sovražnik spočetka.

V akcijah zadnjih dni se je po svojem junaštvu odlikovala divizija »Mladi fašisti«.

Na jugovzhodu Tunisa so kolone sovražne pehote in oklopni vozovi nadaljevali prodiranje ter so po hudih bojih z italijansko-nemškimi silami dosegle južnovzhodno obalo polotoka Cap Bon.

Luki v Alžiru in v Gabesu sta bili učinkovito obstreljevani.

Sovražni poleti so bili izvršeni nad Trapani, Porto Empedocle in Pantelleria; javlja se neznatna škoda.

Protiletalsko topništvo je sestrelilo 7 ameriških štirimotornikov; 4 v Trapaniju, 1 v Messini, 2 pa nad Pantellerijo.

Nadaljnja 2 štirimotornika ter 8 lovcev se je zrušilo v morje ob južni Siciliji. Njihovo pogubo so povzročili nemški lovci.

Ljubljanska pokrajina Duceju

O priliki proslave druge obletnice ustave in priključitve Ljubljanske pokrajine je bila poslana Duceju naslednja brzojavka:

Duce, Rim. — Ob drugi obletnici objave zakona o ustavi in priključitvi Ljubljanske pokrajine, ki jí je po Vaši volji bila zagotovljena možnost življenja in razvoja ob spoštovanju njenega jezika, kulture in izročil, Vas prosijo, Duce, župani v imenu prebivalstva, predstavniki kulture, pravosodja in vseh proizvodstvenih slojev, občudujoč odlične ustvaritve, ki jih je dosegla fašistična vlada ter njena plemenita stalna pobuda za vsakršno delavnost na tem ozemlju, da izvolite sprejeti ponovne in tople izraze njihove hvaležne vdanosti in trdnega zagotovila popolne lojalnosti. V veliki zmagoviti fašistični Italiji in v luči Rima ima slovensko prebivalstvo trdno zagotovilo lastne uspešne bodočnosti.

Visoki komisar **Grazioli**, **Gregor**, škof ljubljanski, ljubljanski župan gen. **Rupnik**, predsednik vrhovnega sodišča dr. **Lajovic**, rektor univerze prof. **Kos**, predsednik Akademije znanosti in umetnosti prof. **Vidmar**, podpredsednik Pokrajinskega sveta korporacij dr. **Mohorič**, novomeški župan dr. **Polenšek**, kočevski župan **Gabrijan**, logaški župan **Oblak**, črnomaljski župan **Klemenc**, predsednik Pokrajinske zveze delodajalcev dr. **Slokar**, predsednik Pokrajinske zveze delojemalcev dr. **Alujevič**, predsednik Pokrajinske zveze svobodnih poklicev in umetnikov inž. **Pirkmajer**, predsednik Pokrajinske zadružne zveze prof. **Remec**.

* * *

Ob drugi obletnici ustave Ljubljanske pokrajine in nje priključitve h kraljevini Italiji so najodličnejši zastopniki našega javnega življenja, kulturnega, verskega in gospodarskega udejstvovanja obnovili vdano lojalnost, ki veže naše ljudstvo z italijanskim narodom v strnjeno neporušljivo celoto. Brzojavka je bila naslovljena na Dugeja kot voditelja italijanskega naroda, naglasila pa je okoliščino, da je ta odlični državnik dal pobudo za ustavo naše pokrajine ter s svojo znano širokogrudnostjo priznal etnične posebnosti slovenskega življa, naglasivši nedotakljivost naših kulturnih izročil, jezika, šeg in navad. Velikodušna volja Duceja nam je zaščitila naše največje narodne svetinje pred vsakimi morebitnimi samovoljnimi posegi, ki bi utegnili zmanjšati obseg širokogrudno priznanih ugodnostih. Brzojavni pozdrav Duceju je umestna zahvala za njegovo državniško uvidevnost.

Obnova lojalnosti, ki so jo podčrtali predstavniki naše javnosti, pa je tudi potrdilo protikomunističnega pravca, ki preveva zdravo večino našega ljudstva, iz dna svoje duše odklanjajočega škodljivi tuji politični nauk. Slednji nam je povzročil že ogromno nepopravljive škode in so zastopniki v resnici govorili v imenu vsega prebivalstva, ko so zatrdili trdno voljo slovenskega ljudstva, da na svojih tleh ne dopušča razmaha razbojniške in divjaške zablode. Tudi ta del izjave je bil naslovljen na pravo mesto, saj je Duce oni evropski državnik, ki je prvi dvignil prapor borbe proti komunizmu v spoznanju, da ta škodljivi nauk prinaša narodom samo pogubo.

Nemški komentar o položaju v Tunisu

Berlin, 11. maja. s. O vojaškem položaju v Tuniziji poroča DNB:

Po izpraznitvi Tunisa, ki so ga osne čete izvršile po načrtu, ko so uničile važnejše vojaške in pristaniške naprave, so se italijansko-nemške čete umaknile v popolnem redu na nove postojanke. Premaknile so se naravnost k obrambni črti južnega odseka in tvorijo vzdolž obširnega prostora zaporni zid pred polotokom Cap Bon. Na teh postojankah se sedaj osne čete izredno trdovratno upirajo britanskim silam. Vest, ki jo širijo iz Londona in po kateri se je Hammamet predal, je brez vsake podlage, kajti ta kraj je zelo oddaljen od postojank v južni Tuniziji ter še ne spada v prizorišče boja. Razen tega se položaj vzdolž južnega odseka fronte kljub vsem britanskim naporom doslej še ni popolnoma nič spremenil. O lažnivosti sovražne propagande priča tudi vest o predaji generala v. Manteufla, poveljnika neke divizije v Tuniziji. Britanci pripovedujejo, da je prišel v njihovo ujetništvo, dočim je ta general že nekaj časa v Nemčiji, kjer si zdravi na bojišču pridobljene rane.

Po šestih mesecih

Oslo, 11. maja. s. Norveški tisk posveča veliko pozornost sedanjim bojem v Tuniziji in podrobno opisuje razvoj tamošnjih borb, odkar so zavezniki osredotočili nadmočne sile proti osnim četam. Listi naglašajo žilavo in junaško obrambo osnih vojakov, ki služi v prvi vrsti za to, da se pridobi na času in da se zavezniške akcije čim bolj zavro. »Aftenposten« naglaša, da je bilo treba šest mesecev ter silovitih žrtev ljudi in orožja, da so zavezniške vojske končno le dospele v Tunis. Isto razdobje je izrabila Os za to, da je izpremenila Korziko, Sardinijo, Sicilijo in Kreto v nepremagljive trdnjave, ob katerih se bodo zlomili vsi morebitni poizkusi vdora. Listi objavljajo tudi resnične podatke o vztrajnih obrambnih bojih na polotoku Cap Bon. Norveški tisk je objavil tudi mnogo člankov iz italijanskih listov o priliki slovesnih proslav obletnice ustanovitve Imperija in Dneva vojske 9. maja.

Angleži zasegli vsa živila v Egiptu

Ankara, 11. maja. s. Vlada je zasegla vse zaloge živil in obleke pri grosistih po vsem Egiptu. Po poročilih iz Kaira je bil ta ukrep izvršen na zahtevo Britancev, ki hočejo imeti pregled o vseh zalogah države, da lahko preračunajo, s kakimi količinami še razpolagajo za vojaške namene in izvoz v druge kraje Srednjega vzhoda, zlasti v Sirijo, Libanon in Irak, kjer je draginja zavzela izreden obseg. Tudi izjava načelnika anglosaške komisije za preskrbo Srednjega vzhoda, Jacksona, da te dežele ne smejo več računati na kakršno koli dobavo za civilno prebivalstvo, da si morajo bogatejše države svoje blago deliti z onimi, kjer se opaža že občutno pomanjkanje, je zelo značilna.

V Siriji so angleške vojaške oblasti zahtevale od vlade, naj ji vrne vojaške avtomobile, ki jih je sirska aprovizacija svoj čas dobila od britanske vojaške uprave. Ta zahteva je zelo težko prizadela preskrbo z živili, zlasti zato, ker so bile dobave avtomobilov iz Amerike izvršene le v neznatni meri.

Albanija ob proslavi Vojske in Imperija

Tirana, 10. maja. s. Tisk posveča z največjim poudarkom pozornost obletnici dneva Vojske, Imperija in Italijanov v svetu. V uvodniku zatrjuje »Tomorin«, da je Italija v tej vojni junak drame sredozemskih narodov. Omenjajoč odločno zadržanje Italije, ki je l. 1935 kljubovala sama angleškemu imperiju, zatrjuje list, da se je Italija, ko je zagrabila za orožje proti močnemu nasprotniku, čutila močno zaradi pravične stvari. List »Tomorin« piše, da je Italija kot država brez velikih bogastev in surovin, ki se bori že 35 mesecev z neupogljivo energijo in neukrotljivim junaštvom navzlic neusmiljeni srditosti brezvestnega sovražnika, ki napada najlepša mesta in njihovo prebivalstvo, resnično država, ki ima veliko življenjsko silo in ki je poklicana od usode za visoko poslanstvo med narodi.

Albanska brzojavna agencija piše med drugim: Zedinjenje z Italijo po volji skipetarskega naroda je dejanje zavestnega vrednotenja zgodovinskih in zemljepisnih dogodkov. Zgodovina je naučila albanski narod, da je zaradi svoje številne sestave stremel za njim, zemljepis pa ga je naučil, da so njegove kopne meje nesigurne in da ga morje ne loči, temveč veže s prijateljsko in sosedno državo, ki Albaniji lahko zajamči življenje, varnost in uspevanje. Pripadništvo k fašističnemu imperiju Rima pomeni za Albanijo pripadništvo k aristokraciji narodov, ki se pripravlja, da dá svetu bolj pravičen in človeški red.

Čestitke japonske vojske

Rim, 9. maja. s. Duce je prejel naslednjo brzojavko:

»Ob proslavi dneva slavne italijanske Vojske želim izraziti Vam, Ekscelenca, svoja najodkritosrčnejša voščila za srečo italijanskega orožja. Silovita prekaljenost vojakov v epičnih junaških dejanjih, s katerimi so bile napisane strani najčistejšega junaštva povsod in vedno, so svarilo, pouk in jamstvo za dosego svetlih in neizbežnih zmagovitih ciljev, ki ste jih Vi pokazali. Japonska vojska se tovariško pridružuje italijanski ter znova potrjuje neomajno voljo po uničenju skupnih sovražnikov. Vojaki in narodi naših držav, preizkušeni z nadvse visokim duhom, tvorijo eno samo vojsko neuničljivega jeklenega bloka in bodo zmagali. — General Morioka Simizu, japonski letalski ataše v Rimu.«

Proslava v Bukarešti

Bukarešta, 10. mjaa. s. Italijanska zajednica v Bukarešti je proslavila dan Italijanov v svetu s popolno udeležbo na zborovanju, ki je bilo v Domu fašija. Član italijanske kulturne komisije v Rumuniji, profesor Giovanni Vulla, je rojakom govoril o usodi Italije in Afrike in o mučeništvu Borga Pisanija.

Mogočna vojaška parada v Bukarešti

Bukarešta, 10. maja s. Na današnji praznik Rumunov, ki proslavljajo svojo narodno neodvisnost, je bila velika vojaška parada, katere so se udeležili kralj Mihael, kraljica mati, kondukator, člani vlade, diplomatski zbor, vojaški in civilni zastopniki ter posebna italijanska misija z armadnim generalom senatorjem Graziolijem na čelu, nemška vojaška misija in slovaški minister za prosveto. Parada katero je otvoril rumunsko-nemški bataljon mornarjev in letalcev obeh narodov, je trajala dve uri. Oddelki so defilirali pred kraljem in kondukatorjem ob vzklikanju množice. Defilirale so tudi edinice, ki so se nedavno vrnile z vzhodne fronte, kjer so se izkazale s slavnim zadržanjem. V paradi so bile tudi nove edinice, brezhibno pripravljene in opremljene z najmodernejšimi vojnimi sredstvi. Prvič je defiliral tudi oddelek rumunskih padalcev.

86 let indijske borbe za svobodo

Obletnica upora indijskih vojakov proti angleškemu nasilju

Rim, 10. maja. s. Centrala svobodne Indije poroča: Danes je 86-letnica dneva, ko je Indija pričela svojo borbo za neodvisnost proti Angležem. Dne 10. maja leta 1857 se je indijski narod dvignil z orožjem proti angleškemu roparskemu imperijalizmu, ki se je s sleparstvom in korupcijo polastil Indije in uvedel neusmiljen režim nasilja in brutalnega zatiranja. Gibanje za svobodo se je tako uveljavilo, da je v 6 mesecih Angležem grozil poraz in izgon iz Indije. Usoda pa ni bila naklonjena indijskim nacionalistom, ki so se borili brez pomoči, brez zadostne municije proti sovražniku, ki je bil opremljen z modernim orožjem in dobro oskrbovan.

Kljub temu indijski nacionalisti niso izgubili poguma in so se naprej dve leti borili, dokler ni junaški odpor dosegel vrhunca in je moral popustiti spričo premoči nasprotnika. Angleži so se posluževali najbolj krutih in barbarskih sredstev, da bi zadušili uporniško gibanje, in so skušali na vse načine iztrebiti nacionalističnega duha. Kljub vsemu trpljenju indijskega naroda pa ni ugasnil plamen svobode in je črpal iz barbarskega napada in angleškega zatiranja nove moči. V borbi, ki se je pričela 10. maja l. 1857 in ki jo angleški pisatelji označujejo za upor indijskih vojakov, vidijo Indijci pričetek borbe za obnovo svobode. Pred 86 leti je indijski narod prižgal baklijo narodne vojne in tudi najbolj kruto preganjanje s strani Angležev mu ni vzelo poguma. V tem letu, ko se Indija nahaja v srditi borbi za življenje in smrt proti angleškemu imperijalizmu, proslavljajo Indijci 10. maj v prepričanju, da niso sami in da bodo dosegli končno zmago skupaj s silami, ki se bore proti skupnemu sovražniku.

Šonan, 10. maja. s. Predsednik akcijskega odbora lige za neodvisnost Indije je izjavil ob 86-letnici prve indijske bitke za svobodo: Trden sklep za borbo in zmago ter vera v naglo in veliko zmago nad angleškimi sovražniki navdihuje danes vse Indijce. Omenjajoč zgodovinski incident dne 10. maja 1857, ko so se indijske čete v Meerutu uprle z orožjem proti Angležem, je Bose podčrtal, da to ni bil navaden upor čet, temveč revolucija, v kateri so kmetje in ljudstvo podpirali indijske čete. To je bil začetek narodne volje Indije proti sovražniku in vojaki ter indijski narod so skoraj pregnali angleške napadalce. Angleški surovi sili in izdajstvu pa je uspelo podjarmiti Indijo in angleški imperijalizem je pričel sistematsko decimirati politično, gospodarsko, kulturno in duhovno indijski narod. Vojno za neodvisnost, ki se je pričela pred 86 leti, nadaljujejo indijski nacionalisti, katere podpira ves svet. L. 1857 je izšla imperijalistična moč Anglije, danes pa Anglija iztroša svoje sile in angleški imperijalizem je močno omajan. 1857 se je Indija brez upanja borila proti Angležem, danes pa jo podpirajo in vzpodbujajo velike sile. L. 1857 je bila vzhodna Azija igrišče zapadnega imperijalizma, danes pa je velika vzhodna Azija svobodna. L. 1857 so se Indijci sami borili, pa so skoraj porazili Anglijo, l. 1943 pa s popolno pomocjo Japonske in moralno pomočjo vsega sveta, ki dobro misli, lahko preženejo Anglijo in dosežejo popolno narodno neodvisnost.

Sovjetske izgube ob Kubanu

V desetih dneh je bilo uničenih 159 sovražnikovih tankov

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 11. maja. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Na kubanskem mostišču je sovražnik včeraj napadel samo na nekaterih mestih s šibkejšimi silami. Napad je bil razbit deloma že na izhodiščnih postojankah.

Pri uspešnih obrambnih bojih ob kubanskem mostišču so v času od 29. aprila na 10. maja samo oddelki kopne vojske uničili, zaplenili ali onesposobili za premikanje 159 sovjetskih oklopnih voz.

Na Barentskem morju je bil z bombami potopljen 3000 tonski tovorni parnik.

Jugovzhodno od Tunisa je sovražnik povedel številne sveže pehotne in oklopne oddelke v napad proti postojankam nemških in italijanskih čet. Kljub največjemu pomanjkanju in večtedenskemu neprekinjenemu bojevanju so hrabro boreče se čete vseh vrst orožja tudi včeraj nudile neprestanim napadom sovražnika najtrši odpor. Hudi in za obe strani z izgubami združeni boji se nadaljujejo z nezmanjšano silovitostjo.

Na afriškem bojišču sta se posebno odlikovali 90. lahka afriška divizija pod vodstvom generalnega poročnika v. Sponeka in 15. oklopna divizija pod vodstvom generalnega majorja Borowitza. Obe diviziji sta se odlično borili od začetka afriške vojne. Protiletalska divizija pod vodstvom generalnega majorja Neuferja je uničila še z zadnjimi granatami 37 sovražnih oklopnih voz.

Zmeda v sovjetskem železniškem prometu

Berlin, 11. maja. s. »Völkischer Beobachter« poroča, da je bil Stalin prisiljen te dni razglasiti izjemno stanje na vsem sovjetskem železniškem omrežju. List pravi, da je ta izredni ukrep nova potrditev velike zmešnjave, ki vlada v organizaciji železniškega prometa v Sovjetski Rusiji.

Pomanjkanje kuriva v Rusiji

Stockholm, 10. maja. s. Vojni dogodki so zmanjšali sovjetske oskrbovalne vire kuriva. Premogovna ležišča Ukrajine je zasedla Os, prometne zveze s Kavkazom uničuje zavezniško letalstvo, petrolejsko središče v Majkopu je uničeno. Veliki cevovodi, po katerih je tekel petrolej v Rostov in do cisternskih ladij na Donu, so brez kapljice dragocenega črnega soka, ki je potreben za vojno. Boljševiki so ob več prilikah pokazali svojo skrb spričo tega nevarnega pomanjkanja, ki hromi električne centrale in vojne industrije. Na dnevni red je tako prišla šota, katere je mnogo, zlasti v Sibiriji. Sovjetske oblasti si že nekaj časa prizadevajo, da bi ojačile izkoriščanje tega skromnega, toda za njih dragocenega goriva. Vprašanje ni enostavno in tudi ne rešeno zaradi številnih težkoč v zvezi z velikimi razdaljami in pomanjkanja železniškega materijala, kakor tudi slabo hranjenega osebja. Pomemben je glede tega članek, ki ga je objavila sovjetska »Pravda«. Med vojno, piše list, je postala važnost šote za neprekinjeno delo industrije izredno velika. Lani je izkoriščanje šote slabo napredovalo, kar je imelo škodljive posledice za delovanje električnih central in tovarn. L. 1942 so bile hude pomanjkljivosti v napravan za kopanje šote. Potrebna sredstva niso bila pravočasno pripravljena. Mnogi voditelji rudarskega trusta niso zadostno poskrbeli za žensko delovno silo. Področja šote niso bila zadostna pripravljena, nezadostno in zanemarjeno pa je bilo tudi oskrbovanje delavcev s hrano. Vse to je treba odpraviti. Treba je dati čim največ kuriva rdeči vojski, elektrarnam in industrijskim podjetjem. Pridobivanje šote je treba povečati. Čeprav se letos položaj normalizira, vendar pripravljalna dela v mnogih rudarskih področjih niso boljša. Vrsta rudarskih trustov se ne zmeni za brezbrižnost voditeljev. Na nekem področju je bilo popravljenih samo polovico naprav in strojev. Vlaki za prevažanje šote se sploh še niso pričeli popravljati. Rajonski tajnik komunistične stranke in krajevni predstojniki se ne brigajo za življenjske okoliščine delavcev in delavk, ki delajo v industriji šote. Vse te pomanjkljivosti je treba odpraviti, zlasti pa zboljšati življenjske gmotne pogoje delavcev, če se hoče zajamčiti izvedba državnega načrta za pridobivanje šote.

Bivši litovski minister o sovjetskem nasilstvu

Hamburg, 10. maja s. »Hamburger Fremdenblatt« objavlja članek bivšega litovskega zunanjega ministra Kreveja Mikeliciusa o njegovih razgovorih l. 1940 s komisarjem za zunanje zadeve Molotovom. Najprej omenja dogodke v Litvi l. 1940 in ustanovitev tako zvane ljudske vlade na ukaze iz Moskve. 14 dni po ustanovitvi te vlade je profesor Krevea Mikelicius zaradi težkoč s strani sovjetske vlade zahteval razgovor z Molotovom. Po mnogih dneh mu je bil razgovor dovoljen. 30. junija je Molotov ob tej priliki jasno izrazil željo Sovjetske zveze po prisilni priključitvi k Sovjetski zvezi iz razlogov splošne varnosti, kakor je dejal. Nič niso pomagali protesti in argumenti Krevea Mikeliciusa. Nekaj tednov nato je deželo zadela nesreča v obliki sovjetskega terorja.

Angleško letalo na švedskim ozemljem

Stockholm, 10. maja s. Neko angleško letalo je ponoči priletelo nad švedsko industrijsko področje Boforea. Protiletalsko topništvo je streljalo, toda letalom je uspelo pobegniti.

Podmorniška nevarnost

Lizbona, 10. maja. s. »Daily Mail« piše o podmorniški vojni Osi in opisuje zgodbo nekega mornarja, čigar ladja je bila na treh potovanjih v konvoju iz Amerike v Anglijo trikrat torpedirana. Izjavil je, da so videli z vseh strani, kako so mrgolele podmornice Osi.

Potopljen angleški rušilec

Lizbona, 10. maja s. Angleška admiraliteta poroča o izgubi rušilca »Pakenhama«. Ta rušilec s 1.640 tonami je bil med najmodernejšimi angleške mornarice in je bil zgrajen l. 1939/40.

★

Hitlerjev proglas za Rdeči križ

Berlin, 11. maja. s. Nemški tisk se danes bavi predvsem s četrto pomožno kampanjo v korist nemškemu Rdečemu križu. Vsi listi objavljajo na vidnih mestih proglas, ki ga je ob tej priliki naslovil Hitler nemškemu narodu in v katerem proslavlja žrtve in junaštva bojevnikov na fronti ter vzpodbuja narod v zaledju, naj z darovi podpre borbo za skupne cilje. S tem bo narod pokazal v najlepši luči vso svojo globoko hvaležnost do oboroženih sil. Berlinski listi objavljajo ta proglas z obširnimi komentarji.

Smrt generala Brockdorffa

Berlin, 11. maja. s. Po težki bolezni, pridobljeni na fronti, je danes umrl general grof Brockdorff, junaški braniteljpredmostja na jugu Ilmenskega jezera. General Brockdorff je bil pozimi 1941-42 mnogo mesecev popolnoma odrezan s svojimi četami od nemške glavnine ter se je z veliko hrabrostjo končno le prebil iz sovražnega objema. Hitler je določil, da se mu priredi pogreb na državne stroške. Pokojni general se je bil odlikoval že v prvi svetovni vojni 1914—1918.

Nova japonska ofenziva na Kitajskem

Japonske čete so obkolile več sovražnih divizij

Tokio, 11. maja s. Med tem ko so japonske sile na mejnem področju Šansi-Honan 6. maja nenadoma pričele ofenzivo proti 3000 vojakom kitajsko-komunističnih čet pod poveljstvom generala Liupajberga, se doznava, da so japonske edinice samo v aprilu v operacijah severno in južno od Rumene reke v severnih odsekih pokrajin Šantung, Honan in Anhvej naštele 6.472 padlih sovražnikov in zajele 6.562 nasprotnikov. Mesečni vojni pregled kaže, da je med padlimi sovražniki 1.360 kitajskih komunistov, med ujetniki pa 481 komunistov. V aprilu zajet plen obsega 7.315 pušk, 109 lahkih strojnic ter velike količine drugih vojnih potrebščin in oskrbe. Porušene so bile naprave sovražnika, med njimi 7 arzenalov in 4 skladišča za obleko in oskrbo. Kaže se, da se je pričela ofenziva proti kitajskim komunistom kot dopolnilo očiščevalnih operacij proti 24. skupini čungkinške armade. Poročila s fronte pravijo, da je bilo v soboto zasedeno strateško oporišče sovražnika Matienken. Japonci pa so zasedli Šehsien, glavni stan 18. armadne skupine. Nadaljnje vesti s fronte pravijo, da je bil uspeh operacij severno od jezera Tungting v srednji Kitajski zasedba Nansiena in Ahnsianga. Oba kraja sta bila zasedena v soboto. Poudarjajo, da so bile obkoljene 77., 161., 162. in 5. divizija sovražnika. Japonci so nekaterim divizijam odrezali pot za umik. Zajetih je bilo mnogo oficirjev, med njimi glavni poveljnik 67. armade.

Poročila s fronte se poudarjajo, da so bile predaje v množicah najbolj značilne za ta pohod. Ugotovljeno je bilo, da je general Mafav, glavni poveljnik razpršene 4. armade sovražnika, ki je zbežal proti meji Šansija, padel 30. aprila, ko so japonska letala bombardirala neko zbirališče sovražnika, 2 km severnovzhodno od Lingohvana. Napredujoče nad 60 km na težavnem terenu mejnega področja Šansi-Hopej-Honan so japonske kolone v štirih dneh na pohodu proti vzhodu srečale in se združile s kolonami, ki so prišle z zapada, in so obkolile kitajske komunistične čete s severa in juga. V petih dneh od pričetka operacij na področju severno od jezera Tungtinga so japonske sile zasedle vrsto sovražnih postojank, ki so bile močno utrjene, zlasti pri Nanšanu in na hribih južno od Hvajunga.

Tokjo, 10. maja s. Glavni stan japonskih sil, ki operirajo južno od gorovja Thaihing, objavlja, da so japonske kolone pričele obkoljevati sovražne čete, ki so osredotočene na meji pokrajin Šansi, Hopej in Honan. Včeraj ob zori je japonskim silam uspelo vdreti globoko v sovražne postojanke in zavzeti nekaj utrjenih postojank v bližini Šehsiena.

Javljajo nadalje, da so druge japonske edinice pričele operacije proti kitajskim komunističnim silam pri Lušiju ob reki Cin, 80 km zapadno od Luana, ter so dosegle svoj cilj. Poročilo dodaja, da so japonske čete, ki se bore s 24. Čangkajškovo armadno skupino, nadalje napredovale. Mnogo kitajskih sil se je predalo Japoncem.

Torpedirana ameriška ladja

Lizbona, 11. maja. s. V tukajšnjo luko se je vrnil ribiški parnik »Albufeira«, ki je rešil kakih 10 brodolomcev z ameriške ladje »James Penwer«. Ladja je bila torpedirana na Atlantskem morju 11. aprila. Imela je 10.500 ton in je vozila iz Newyorka proti Casablanci.

Pregled splošnega položaja

Priprave za nove boje — Nadaljuje se teroristično barbarstvo sovražnika v zraku

Maurizio Claremoris je objavil te dni v listu »Il Regime Fascista« naslednji pregled vojnih dogodkov in splošnega položaja:

Z izjemo bojev v Sredozemlju in onih na kubanskem mostišču je vojna v Evropi zašla v obdobje sorazmernega miru in pričakovanja, zelo živahno pa je delovanje za bojišči samimi, kjer izpopolnjujeta oba vojna tabora svoje armade, jih oskrbujeta z vsemi potrebščinami in pripravljata za nove boje.

1. Na ruskem bojišču je Nemčija s svojimi zavezniki v tem pogledu v prednosti pred Rusi, ker je pred kratkim izvršila splošno mobilizacijo vseh sil, ki je bila v Sovjetski zvezi izvršena že poleti l. 1941 in je zato že izčrpala svoj učinek. Mi lahko bolj povečamo svoje rezerve kakor nasprotnik in sicer ne glede na ogromne in nenadomestljive izgube milijonov ljudi, ki jih je med tem utrpel.

Med zimsko ofenzivo je sovjetsko poveljništvo prav gotovo zasledovalo kot svoj glavni cilj uničenje tolikšnega dela naših oboroženih sil, da bi jih pognal na postojank, s katerih bi ne mogle več napasti Sovjetije. Kako daleč pa so bila ta upanja od stvarnosti, je pokazala takojšnja protiofenziva pri Harkovu, kjer nemške oborožene sile niso le pokazale, da so vselej pripravljene na napad in da lahko zadrže sovjetski zalet, temveč so si obenem stvorile odskočno desko za morebitne nadaljnje ofenzivne operacije. Važna je pri tem ugotovitev, da si je nemško poveljništvo tako zagotovilo možnost, da obdrži pobudo za nadaljevanje borbe na sovjetskem bojišču. Sedaj ima popolno svobodo izbire; razpolaga z zelo močnimi postojankami, ki so organsko urejene, tako da lahko vzdrže obrambo, a tudi s primernimi postojankami za močne ofenzive, ako bi se te pokazale potrebne.

2. Isto mirno pričakovanje dogodkov obeležuje tudi ostala bojišča, atlantsko in sredozemsko. Zgraditev atlantskega obrambnega pasu, ki razpolaga s popolno organizacijo utrdb, železnic, oskrbe in čet, pripravljenih, da nastopijo proti kakršnemukoli poskusu vdora, dokazuje, kako so se voditelji Osi v naprej pripravili za vse možnosti in se prav nobene ne boje. Znano je, da se atlantski obrambni pas raztega do skrajnih severnih obal Evrope, na jugu pa do sredozemskih obal Francije, Italije in Balkanskega polotoka. Povsod so bile zgrajene utrdbe, pripravljene prometne zveze, letališča in letalske sile ter premakljive rezerve ljudi in vojnih potrebščin.

3. Tem popolnim in umnim vojaškim pripravam pa odgovarja na vseh bojiščih tudi popolna politična priprava, ki je neposredna posledica popolnega soglasja naziranj med voditelji Osi in njihovimi zavezniki. Poslednji politični sestanki v Hitlerjevem glavnem stanu so nudili priliko za revizijo politično-vojaških načrtov v vseh podrobnostih, tako da se lahko doseže največja učinkovitost v pripravah in uporabi osnih sil. Tako je pomlad l. 1943 našla države Osi pripravljene, da lahko ubrano in vzporejeno postopajo tako napadalno kakor obrambno in sicer z vsemi svojimi akcijskimi sredstvi.

Nasproti temu strnjenemu bloku volje in vojaških virov stoje trije nasprotniki, katerih nesloge v pogledu vojnih ciljev ni treba več dokazovati po poslednjih dogodkih, ki gredo od Stalinove nenavzočnosti na konferenci v Casablanci do spora, ki navidezno deli poljsko begunsko vlado od boljševiške, ki pa dejansko kaže na razpoko med Londonom in Moskvo.

Ni naš namen, da bi tu razpravljali o teh nasprotjih, temveč o tem, kar so si nasprotniki izmislili, da bi s pretežno nevojaškimi sredstvi omajali borbeno voljo Evrope. Poslužujejo se takšnih sredstev zato, ker se nas boje vojaško napasti in bi hoteli ponoviti igro notranjega razkola, ki se jim je posrečila l. 1918.

Dve sta predvsem takšni sredstvi: akcija begunskih vlad v Londonu in teroristični letalski napadi.

4. Glede begunskih vlad opozarjamo na izjave, ki jih je nekemu nemškemu listu dal francoski grof George de Mauduit, ki je bil že v prvem vojnem letu tehnični svetovalec britanskega ministra za prehrano lorda Wooltona in ki je nato pobegnil iz Velike Britanije zaradi odpora proti nesramnim angleškim napadom na Francijo. Mauduit je takole dejal: »Šef angleške propagande v Kairu general Shearer, moj bivši prijatelj, je točno označil cilje in naloge begunskih vlad. Njihov namen je samo ta, da hujskajo k uporu in pripravljajo sabotaže v svojih domovinah. To nudi Angliji možnost, da se polašča tistih njihovih kolonij, ki se ji zde koristne. V miru bo Anglija potrdila te begunske vlade v zameno za priznanje svojih kolonijalnih tatvin.« To velja predvsem za Nizozemsko, Belgijo, Norveško itd. Glede Francije pravi Mauduit, ki že dolgo pozna De Gaulla, da tega Francoza močno sovražijo v vojaških in političnih krogih Velike Britanije. Mnenja je, da bodo Anglosasi ob svojem času odpravili tako De Gaulla kakor Girauda, ko ju ne bodo več rabili. Angleži so Francoze vedno smatrali za manjvredne ljudi, sebe pa za višji narod. Medtem se poslužujejo izdajniških generalov ne le kot voditeljev najetih čet, temveč tudi zato, da bi razbili evropsko skupnost.

5. Oglejmo si sedaj še teroristična bombardiranja! Anglosasi si prav gotovo ne utvarjajo, da bi mogli s temi akcijami resno vplivati na vojno proizvodnjo Osi. Središča evropske industrijske moči so porazdeljena na nešteta področja in je vsem znano, da je bilo že pred časom poskrbljeno, da bi se tvornice in delavstvo izločili iz dosega letalskih napadov. Isto velja seveda za tvornice in sidrišča podmornic, ki so povsem neranljiva.

Sicer pa ponašanje bombnikov, zlasti ameriških, ki zelo visoko lete nad mesti in kar brez cilja mečejo svoje bombe, zgovorno dokazuje, da so jim vojaški cilji — drugače kakor Osi — zgolj slučajni. Glavni namen je teroriziranje prebivalstva. Saj tudi ni mogoče zadeti vojaških ciljev, ako se na primer odvržejo eksplozivna nalivna peresa, ki naj bi ubila ali pohabila otroke, ali pa s tem, da se obstreljujejo s strojnicami otroci in ženske, kakor se je pripetilo v Grossetu. Prav tako se ne zadenejo vojaški cilji, ako se sistematsko bombardirajo bolniške ladje, ki plovejo ob belem dnevu, vidne in nezavarovane, kar predstavlja pač poslednje dejanje teh gangsterjev iz Chicaga, ki jih je Roosevelt sprejel med letalce.

V zvezi s tem moramo zgodovinsko postaviti zadevo v pravo luč, da so prvi odkrito in brezobzirno začeli kršiti vse dogovore in mednarodne običaje Angleži, ki so navzlic ponovnim svarilom začeli napadati nezavarovana mesta.

Anglosaška vojna pač v nobenem primeru ni v skladu z viteškim duhom Evrope; ona je vedno vojna piratov, divjakov in izdajalcev. Takšno vojno imajo oni najrajši. Angleški pisatelj Saunders je v neki mnogo čitani knjigi zapisal, da je angleška vlada že dolgo mislila na to, da se posluži letalstva proti nemškim mestnim središčem, ne le zato, da bi zadela industrijo, temveč tudi in še posebej civilno prebivalstvo, da bi tako izzvala notranji upor.

Znano je, da se je proti tem zločinskim nameram postavila po robu Francija; izvajati so se začele dejansko šele kasneje, s pobijanjem otrok v Freiburgu dne 10. maja 1940. Angleži so se potem kesali teh svojih zločinov, a sedaj so zopet pri istem delu, nahujskani od ameriških gangsterjev, ki mislijo, da so zavarovani proti represalijam. Bodočnost bo povedala, ali se ne bodo tudi oni bridko kesali.

Dejstvo je vsekakor, da so Angleži in Američani odvrgli krinko hinavstva, ki so jo nekaj časa skušali obdržati; letalski napadi na Italijo se vrše, kakor so mogli vsi ugotoviti, z očitnimi terorističnimi nameni, da bi izzvali znamenito »zrušenje prebivalstva«, ki ga Anglosasi, sam bog ve zakaj, še vedno pričakujejo.

Kakšen je rezultat? Prav nasproten kakor pa so ga pričakovali morilci. »Letalska bombardiranja«, je zapisal španski list »ABC«, »so najbolj kruta, a najmanj učinkovita vojna operacija«. V tem primeru dosegajo nasproten namen. Italijanski narod sicer žaluje za žrtvami tega nesramnega divjaštva in skrbi za otroke, ki so jih pohabili ti lopovi, toda odločno se je strnil okrog svojih voditeljev in je sklenil, da bo nadaljeval vojno s podvojenimi silami in z vsemi svojimi viri. S takšnimi zločini, ki so pač vredni Stalina, se ne smemo boriti viteško, temveč jih moramo skušati uničiti s sleherním sredstvom, gnani po goreči želji sovraštva in maščevanja.«

Nezaupanje med zavezniki

V pripravljanju povojnih načrtov in nove svetovne ureditve so Angleži in Američani prav gotovo dosegli prvenstvo. Čeprav sami dobro vedo, da plen še ni v njihovih rokah, se vendar zabavajo s tem, da si ga kar v naprej po svoje dele. Tudi neuspeh sovjetske zimske ofenzive in uspehi osne podmorniške vojne jih niso mogli odvrniti od tega, da bi ne fantazirali o bodočem »svojem« miru, kakor da bi imeli zmago že v žepu.

Če pa si vse te »mirovne« načrte ogledamo nekoliko bliže, takoj spoznamo, da jih v Londonu in Washingtonu izdelujejo samo zato, da bi prikrili huda nasprotja in globoko neslogo, ki se kaže med »zavezniki«. In ker sedaj Angleži in Američani še ne morejo imeti natančne predstave o bodočem miru, si dan za dnem izmišljajo nove načrte in postavljajo drug drugemu vsak dan nove predloge, puščajoč svoji fantaziji odprto pot ne glede na stvarnost in dejanske razmere. V Rimu in Berlinu, kjer dobro vedo za globoka nasprotja med tako imenovanimi »združenimi narodi«, teh načrtov seveda ne jemljejo resno. Kaj naj namreč svet pričakuje od načrtov, pravijo v osnih prestolnicah, ki se naslanjajo na popolno uničenje narodov in cele celine? Zedinjene države, Anglija in Sovjetska zveza so si namreč edine samo v tem, da je treba Nemčijo in njene zaveznike uničiti, Evropo pa prepustiti boljševiškim eksperimentom. Na razvalinah Evrope pa vsakdo izmed glavnih »zaveznikov« postavlja svoje papirnate načrte o popolni nadvladi, kajpak z izpodrinjenjem vseh ostalih.

Tega seveda niti v Londonu niti v Washingtona ali Moskvi ne povedo odkrito. Zlasti Anglija in Amerika še vedno zavijata svoje povojne načrte v Atlantsko karto in slikata povojne razmere v najbolj rožnatih barvah za vse narode brez razlike, toda kaj je prav za prav ostalo od te znamenite Atlantske karte? Ves ta papirnati povojni stolp se je že davno zrušil, odkar je londonski »Times« v svojem članku z dne 10. marca tega leta, ki je zbudil največjo pozornost med zavezniki samimi, jasno povedal, da bi bilo bedasto misliti, da bi Anglija in Amerika — s podporo nekaterih manjših evropskih držav — mogli vzdržati evropsko ravnovesje proti volji Sovjetske zveze. Dejstvo, da so Angleži in Američani žrtvovali Atlantsko karto v korist svojih »zaveznikov« Rusov, je razvidno bolj jasno iz odklonitve Londona in Washingtona da bi podpirala upravičene zahteve Poljakov in Čehov. Teh dejstev tudi nedavni razgovori angleškega zunanjega ministra Edena v Washingtonu niso mogli prikriti pred svetovno javnostjo, ki je medtem v rusko-poljskem sporu našla samo potrdilo svojega skeptičnega gledanja na »solidarnost« tako imenovanih združenih narodov.

Pravi nesmisel pa predstavlja načrt podpredsednika Zedinjenih držav Wallacea, ki se je nedavno proslavil s svojim predlogom, po katerem naj bi demokracija, krščanstvo in boljševizem našli pot sporazuma. Če do tega sporazuma z Moskvo ne pride, tako je modroval Wallace, in bo svet pustil, da sovjeti sami urede svoja gospodarska in vsa druga vprašanja, potem bi bila tretja svetovna vojna neizogibna. Wallace pa seveda ni povedal, kako naj bi prišlo do tega nenavadnega in nemogočega sporazuma treh nasprotij. Ker si je le težko misliti, da bi se Stalin spravil s krščanstvom, bi se torej svet moral boljševizirati, če naj bi se dosegel sporazum, kakršnega si želi Wallace. Evropa pa zares ne ve, kaj naj stori s takšnimi mirovnimi izgledi. Takšna rešitev bi prav gotovo tudi ne preprečila tretje svetovne vojne, temveč bi, nasprotno, ustvarila stalno vojno, katere posledica bi bil samo splošni kaos.

Po ameriških in angleških vojnih načrtih pridemo tako do zaključka, da se mora sedanji konflikt nujno končati s porazom boljševizma in njegovih plutokratskih zaveznikov. Samo tako bi namreč bile svetu prihranjene nove strahote in novo trpljenje. Izven dvoma je namreč, da bi sporazum med Londonom, Washingtonom in Moskvo, čeprav bi do njega zares prišlo, trajal le malo časa, kajti niti Stalin niti Roosevelt se ne moreta zares odpovedati svojim načrtom o svetovni nadvladi.

Sicer so pa velesile, ki bi danes hotele urediti svet, že dokazale po letu 1918, da tega niso sposobne. Tedanji zmagovalci so mislili samo na svoje sebične interese, kar se je seveda maščevalo nad njimi samimi. Da se anglosaške velesile s svojimi zavezniki iz vsega tega niso prav nič naučile, nam najbolj zgovorno kažejo vsi njihovi povojni načrti, ki prav nič ne prikrivajo medsebojnega nezaupanja in sebičnih interesov vsake izmed njih. Velesili Osi sta nasprotno že pred izbruhom tega spora in še bolj v njegovem razvoju samem pokazali, da imata povsem enotne poglede o bodoči ureditvi in da hočeta zares vsem narodom brez razlike zagotoviti pravični in častni mir. Zato so v Rimu in Berlinu prav ob presoji nasprotnih načrtov trdno prepričani, da bi mogla samo zmaga Osi jamčiti Evropi in svetu pravičen in trajen mir. Pogoj tega miru pa vidita obe velesili v tem, da se dokončno izrine iz Evrope boljševizem, ki je sovražnik evropske civilizacije številka ena.

Proslava 18. obletnice Dopolavora

Dne 4. t. m. je bila v dvorani kina »Sloge« proslava 18. obletnice ustanovitve Dopolavora, ki jo je priredil Pokrajinski Dopolavoro s sodelovanjem železničarskega Dopolavora. Proslavi so predsedovali comm. Covone kot zastopnik Eksc. Visokega komisarja, general Fava kot zastopnik poveljnika XI. armijskega zbora ter Zvezni podtajnik Selloni kot zastopnik Zveznega tajnika. Prireditvi so razen tega prisostvovale še naslednje osebnosti: nemški konzul dr. Müller, hrvatski konzul prof. Salih Baljić, predstojnik železniške delegacije comm. Rolla, ravnatelj železniške direkcije inž. Kavčič, poveljnik železniške milice sen. De Felice, poveljnik vojnega okrožja major Minucci, direktor EIARja dr. Madori, zaupnik CONI-a comm. Buratti, zaupnika Visokega komisarijata za železniške organizacije inž. Sarti in g. Bonetti, predsednik Udruženja železničarjev v Ljubljani inž. Leben in mnogi drugi civilni in vojaški funkcijonarji.

Došle osebnosti sta sprejemala tajnik Pokrajinskega Dopolavora dr. Luccesi in predsednik železničarskega Dopolavora inženir Guerra. Predstava se je začela z državno himno, nakar je inž. Guerra kratko orisal delovanje organizacije v zadnjih 18 letih njenega življenja, naglašujoč zlasti naloge, ki jih je Dopolavoro prevzel v sedanjem trdem vojnem času. Govor je zaključil s priznanjem vojski in civilnemu prebivalstvu, ki se oba žilavo borita za bodočnost naroda. Govoru je sledil izbrani glasbeni program, ki so ga vsi navzoči iskreno odobravali. Proslava se je zaključila s predvajanjem dnevnega filma. Izzvala je splošno navdušenje občinstva in je žela tudi iskreno priznanje oblasti.

Pri tej priliki se izraža ponovna pohvala železničarskemu Dopolavoru, ki z neutrudno marljivostjo vrši svoje podporno, kulturno in plemenito prizadevanje v prid svojih članov.

Racionalizacija potrošnje papirja

Rim, 10. maja. s. Pod predsedstvom Gianetija in v navzočnosti podtajnika Amicuccija se je sestal posvetovalni odbor korporacije za tisk in proučil razna važna vprašanja, tičoča se proizvodnje, razdeljevanja in potrošnje papirja s posebnim ozirom na razpoložljivost s surovinami. Minister je zlasti poudaril, kako važni sta racionalizacija in tipiziranje industrije papirja. Podpredsednik korporacije Mezzasoma je obširno očrtal stanje v odseku in poročal o akciji za prilagoditev potreb potrošnje k možnostim proizvodnje, kakor je to najbolje mogoče in v skladu z zahtevami vojnega gospodarstva.

Nato so govorili generalni direktor industrije v ministrstvu za korporacije in zastopniki prizadetih kategorij, ki so očrtali vprašanje razpoložljivosti surovin, posebno glede na kurivo, električno energijo celulozo in kolofonijo. Posebno je bilo obravnavano vprašanje zbiranja in razdeljevanja papirja. Po obravnavanju raznih vprašanj, glede katerih je podtajnik Amicucci dal primerna pojasnila, je odbor odobril nekaj navodil za naglo rešitev posebno važnih vprašanj.

General Franco v Granadi

Granada, 11. maja. s. Sem je prispel voditelj španskega naroda general Franco, ki je bil sprejet med zvonenjem vseh cerkva med silnim navdušenjem naroda ter zastopnikov oblasti in strankine hierarhije. General Franco se je napotil v stolnico, kjer je prisostvoval slavnostni zahvalni maši. Nato je v sosedni kapeli ob navzočnosti zastopnikov oblasti župan Granade slovesno izročil generalu Francu dragoceno reprodukcijo znamenitega zgodovinskega meča Ferdinanda II. Katoliškega.

Teroristično zločin v Sofiji

Sofija, 10. maja s. Aretirana sta bila dva zločinca, ki sta verjetno krivca umorov, izvršenih zadnje čase v Sofiji. Davi so prišle tri osebe, med njimi ena ženska, v hišo radiotelegrafista Janahijeva na Ferdinandovi cesti v središču Sofije. Po že uporabljenem načinu pri ostalih zločinih so pozvonili in ko se je Janahijev prikazal, so streljali nanj z revolverjem in ga hudo ranili. V hiši je nastal alarm in ko so zločinci bežali po cesti, so jih mimoidoči ustavili. Neki poročnik je ustrelil proti enemu izmed morilcev in ga ranil ter ga nato aretiral. Ženska, ki se je skušala braniti z orožjem v roki, je bila razorožena in od neke druge ženske aretirana. Tretjemu zločincu je uspelo pobegniti. Oba aretirana zločinca so odvedli v policijsko direkcijo, kjer ju zaslišujejo. Kakor znano, so bili umori generala Lukova, poslanca Janeva, polkovnika Pantova in drugih oseb izvršeni vedno na isti način. Morilca sta bila v vseh primerih dva moška, katera je spremljala ženska. Po tem domnevajo, da je uspelo aretirati dva izmed zločincev, ki delujejo že mnogo mesecev v Sofiji in ki verjetno pripadajo teroristični skupini komunistov, ki opravljajo politične zločine.

Rdeči križ poroča

Med uradnimi urami od 8. do 12. naj se zglase v pisarni I. R. K., Via Ariela Rea 2/II:

Koder Rozalija ter svojci naslednjih: Bijelič Jelene, Gruma Stanislava in Žundra Franca, dalje Soklič Ivana, Čok Ivanka, Peterle Ana, Peršin Marija, Arko Andrej in Molk ter osebe, ki so poslale pakete naslednjim: Zupančič Polde, Zalar Matija, Staruša Ivan, Čop Franjo Ferda.

Gospodarstvo

Hrvatska valutna politika

Hrvatski zakladni minister dr. Vladimir Košak je te dni na radiu podal zanimiva pojasnila o hrvatski valutni politiki. Hrvatska državna banka, ki čuva narodno valuto, je neodvisna državna oblast, ki je podrejena neposredno Poglavniku, tako da ima banka položaj nekega ministrstva. — Zato lahko predsednik banke prisostvuje sejam državne vlade. Po svoji obliki je banka delniška družba z glavnico 300 milijonov kun. Kritje novčanic je predpisano v zlatu, devizah, menicah, čekih, lombardnih posojilih in vrednostnih papirjih. Kot posebna vrsta kritja so predvidene zadolžnice Neodvisne Države Hrvatske, izdane kot protivrednost za prevzete nekdanje jugoslovanske dinarske novčanice. Poleg upravnega odbora, ki ga tvorijo predsednik, podpredsednik, glavni ravnatelj in dva člana, ki ju izvoli skupščina delničarjev, obstoja še posvetovalni odbor 10 članov, ki jih imenuje predsednik banke v sporazumu z ministrom narodnega gospodarstva in državnega zaklada iz posameznih gospodarskih strok. Nadzorstveni odbor 5 članov pa izvoli skupščina.

Zakonska odredba o Hrvatski državni banki je prinesla v hrvatsko valutno-finančno življenje dva značilna elementa, namreč neodvisnost banke od katere koli državne oblasti ali ministrstva, ki daje jamstvo za samostojnost v vodstvu valutne politike, in na obveznost banke, da sredi meseca in ob koncu izda svoj izkaz.

Prvi izkaz je bil izdan za 30. april t. l. Po tem izkazu je znašalo na ta dan stanje zlata, deviz in valut 1.28 milijarde kun, stanje predujmov na terjatve v inozemstvu 2.75 milijarde kun, stanje menic, čekov in lombardnih posojih 14.88 milijarde kun, stanje državnih zadolžnic, ki so bile izdane za zamenjanje dinarske novčanice in za prevzem ostalih obveznosti bivše Narodne banke, pa 7.79 milijarde kun. Na pasivni strani je izkazan obtok bankovcev v višini 22.34 milijarde kun, medtem ko znašajo žirovne obveznosti 3.98 milijarde kun.

Zakladni minister dr. Košak je dejal, da javnost gotovo najbolj zanima stanje obtoka bankovcev. Obtok se je v primeri s stanjem pred enim letom povečal, vendar daleč zaostaja za onim, kar se je raznašalo od ust do ust. Glede na razne okolnosti je to stanje obtoka še razmeroma majhno in vsekakor opravičljivo. Na povišanje obtoka so vplivale tri okolnosti, namreč zadolžitev države, predujmi zavezniškim vojskam na državnem področju in končno na stanje klirinškega salda. Minister je pojasnil znatne izredne stroške v zvezi z ustanovitvijo in organizacijo Oborožene sile, stroške za nujna javna dela in stroške, ki so v zvezi z državno pomočjo za begunce ter ono prebivalstvo, ki je zaradi delovanja odmetnikov izgubilo krov nad glavo. Končno je še upoštevati vrsto izrednih izdatkov, ki se lahko označijo kot ustanovitveni stroški države. Čeprav se zavezniške vojske na področju Hrvatske v zadnjem času oskrbujejo in hranijo izključno iz lastnih zalog, vendar je gibanje znatnega števila vojakov na državnem področju zahtevalo precejšnje izdatke v kunah, ki jih je posodila zavezniškim vojskam hrvatska država. Te terjatve nasproti zavezniškim državam se vračajo v blagu, t. j. predvsem v orožju in v ostalih potrebah oborožene sile.

V vojnem gospodarstvu se morejo cene urejevati samo z upravno gospodarskimi in upravno policijskimi ukrepi. Zato bosta finančno ministrstvo in državna banka napravila vse korake da se obtok obdrži v določenih mejah in da se z uspešnimi ukrepi zaustavi dviganje cen. Zato je bil ustanovljen sklad za izenačenje cen, čigar znatna sredstva se bodo uporabljala za dajanje premij proizvajalcem. Na tej osnovi je uspelo urediti cene že za vrsto važnih potrošnih predmetov in surovin.

Minister je še opozoril na nujno potrebo štednje v vojnem času in na potrebo najetja notranjih konverzacijskih posojil za plačilo predujmov pri državni banki in za zmanjšanje obtoka bankovcev ter najetja nadaljnjih državnih notranjih posojil za izredne državne izdatke. Letošnji državni proračun izrednih izdatkov v višini 4.5 milijarde kun se bo kril do zneska 3.5 milijarde kun z izdajo zakladnih bonov. Minister je ob tej priliki sporočil, da je izdana zakonska odredba, po kateri se v ponedeljek, 10. t. m., prične izdaja zakladnih bonov za 1 miljardo kun. Poleg kratkočasnih zakladov bonov se bodo izdali tudi 10letni zakladni boni z obrestno mero 6.5 % in z emisijskim tečajem 97 %. Povišana je tudi obrestna mera za kratkoročne zakladne bone, in sicer za 3mesečne na 3 %, za 6mesečne na 3.25 %, za enoletne na 4 % in za 3letne na 5 %. Nalaganje v ta državni papir je vseskozi sigurno, kajti ne glede na državne dohodke in državno premoženje predstavlja že samo podržavljena imovina, po zmernih cenah računano, večjo vrednost kakor ves obtok bankovcev skupaj z državno zadolžitvijo na podlagi doslej izdanih zakladnih bonov. Doslej izdanih zakladnih bonov pa je v obtoku za nekaj manj kakor 3 milijarde. V vojnem financiranju se smatra kot ugodno, če se 50% državnih rednih in izrednih izdatkov krije z rednimi dohodki. Od 10. aprila 1941 do 31. marca t. l. pa je Hrvatska z rednimi dohodki krila 55.3 % vseh izdatkov, z zadolžitvijo pa le 44.7 %. Pripravljeni so vrhu tega novi ukrepi za nadaljnje povečanje davčnih dohodkov.

Vojno gospodarstvo v nevtralnih državah

Posledice vojne čutijo vse države v Evropi in seveda tudi nevtralne države. To velja zlasti za Švico, ki je bila pred vojno pretežno navezana na uvoz živil in surovin in mora danes v povečani meri pridobivati živila in surovine na lastni zemlji. Izvori surovin so v Švici pičli, zato so bili potrebni dalekosežni ukrepi, da se izkoristijo vse razpoložljive možnosti. Na področju prehrane je Švici uspelo povečati površine orne zemlje v primeri s predvojno površino na dvojni obseg. Letos bo površina orne zemlje dosegla 350.000 ha. Več kakor eno leto Švico ne more uvažati iz inozemstva nobenega krmilnega žita (ovsa, ječmena in koruze). Zato so bili izdani dalekosežni ukrepi za povečanje proizvodnje in boljše izkoriščanje domačih krmil. Deloma pa se je izravnava dosegla z zmanjšanjem številčnega stanja živine. Doma pridelano žito mora v prvi vrsti služiti prehrani prebivalstva. Izdani so bili strogi predpisi za oddajo presežkov žita, pri čemer je bila letos zmanjšana tudi kvota za lastne potrebe pridelovalca. Kemična industrija je mnogo prispevala za kritje potrebnih surovin, zlasti v tekstilni industriji, kjer se je udomačila uporaba umetnih tekstilnih vlaken. Rudarska proizvodnja je sicer šibka, vendar se je precej povečala. Draginji se seveda tudi Švica ni mogla izogniti in tako so bili v prvem četrtletju letošnjega leta življenjski stroški za 47 % višji kakor v zadnjem mesecu pred vojno. Zaradi povečanega tranzitnega prometa se je v zadnjih letih zboljšalo stanje švicarskih zveznih železnic. Blagovni promet, ki se je stalno dvigal od leta 1938., pa je lani prvikrat nekoliko nazadoval, medtem ko se je osebni promet lani še nadalje povečal in je dosegel rekordno višino (lani je bilo prevoženih 159 milijonov oseb, za 15 milijonov več kakor v prejšnjem letu). — V trgovinskem prometu z inozemstvom je spričo znatno skrčenega prometa s prekomorskimi državami daleč na prvem mestu Nemčija. Po neuspelih pogajanjih sredi januarja je nastopilo v razmerju med Švico in Nemčijo brezpogodbeno stanje, vendar je bilo sklenjeno, da se nadalje vodijo klirinški računi. Kakor se zdi, bo v kratkem uspelo premostiti težave na novih pogajanjih, ki se bodo v kratkem pričela v Bernu.

V podobnem položaju glede oskrbe s surovinami je Švedska, ki je bila prav tako v predvojnem času v znatni meri navezana na uvoz surovin. V Švedski se je posebno razvila kemična industrija za pridobivanje domačih surovin. Zgrajene so bile obsežne produkcijske naprave, ki niso namenjene samo trenutnim potrebam. Švedska tekstilna industrija je pred vojno predelovala 95 % inozemskih surovin, danes pa prevladuje predelava celulozne volne in umetne svile. Spričo znatnega gozdnega bogastva Švedske, kjer je bila že pred vojno močno razvita industrija celuloze, se je naglo razširila proizvodnja umetnih tekstilnih vlaken, kar je še znatno pospešilo tehnični napredek v proizvodnji umetnih tekstilnih vlaken, ki se danes tudi v drugih državah ne smatrajo več kot nadomestne surovine. Švedska je pred vojno uvažala iz prekomorskih držav znatne količine krmilnega žita. Za kritje manjkajočega uvoza krmil je Švedska šla svojo pot s proizvodnjo krmilne celuloze, ki se je prav dobro obnesla in ki se troši v velikih količinah. Kemikom je uspelo proizvodnjo krmilne celuloze tako izpopolniti, da se za krmilo proizvajana celuloza lahko po potrebi uporablja tudi za proizvodnjo papirja, medtem ko so doslej tvornice za krmilo izdelovale posebne vrste celulozo. Znaten tehnični napredek je zabeležila tudi industrija linoleja, ki je ob pomanjkanju surovin, ki jih je prej uvažala, pričela izdelovati linolej iz celuloze, smole in katrana. Ta novi proizvod je v marsikaterem pogledu celo boljši od pravega linoleja. Tudi rudarstvo se je znatno razvilo in se je zlasti povečala proizvodnja bakra, cinka in svinca. Poleg tega so pričeli pridobivati živo srebro, kobald, vanadin in molibden. Iz švedske železne rude pridobivajo kot postranski proizvod apatit, ki je potreben kot surovina za izdelovanje superfosfata. Švedska industrija umetnih gnojil krije sedaj preko 50 % domače potrebe. Končno se je Švedska lotila proizvodnje umetnega gumija in so nedavno pričeli graditi prvo tako tvornico, kjer bodo izdelovali umetni gumi iz acetilena.

Gospodarske vesti

= **Obnova železniškega prometa med Sarajevom in Mostarjem.** Po obnovitvi porušenih mostov je bil te dni obnovljen celotni železniški promet med Sarajevom in Mostarjem.

Maksimalni cenik

Maksimalni cenik štev. 9, ki velja po naredbi Visokega komisarja za Ljubljansko pokrajino od 10. aprila t. l. naprej, določa za mestno občino ljubljansko naslednje cene na drobno (z všteto trošarino):

1. **Kruh** iz enotne moke v kosih do 400 g 2.30 lire, v kosih od 400 do 1.000 g 2.20 2.30 lire, v kosih od 400 do 1.000 g 2.20 lire; **testenine** iz enotne moke 3.90 lire za kg; enotna **pšenična moka** 2.70 lire; enotna **koruzna moka** 2.20 lire; **riž** navadni 2.70 lire; **fižol** 6 lir za kg.

2. **Jedilno olje** (olivno) 14.70 lire za liter; **surovo maslo** 28.40 lire za kg; **slanina** soljena 19 lir za kg; **mast** 17 lir za kg.

3. **Kis**, 4% vinski 6.35 lire za liter.

4. **Mleko** 2.50 lire za liter; kondenzirano mleko v dozah po 880 g 15.90 lire za dozo, v dozah po 385 g 7.55 lire za dozo.

5. **Sladkor:** sladkorna sipa 8.25 lire za kg, v kockah 8.35 lire.

6. **Mehka drva, razžagana, franko skladišče trgovca v Ljubljani 33.60 lire za stot; mehki roblanci (žamanje), približno 1 m dolgi, franko mestno skladišče 40 lir za stot; trda razžagana drva 40 lir za stot; enotno milo**, ki vsebuje 23—27% kisline, 4.10 lire za kg.

IZŠEL JE

drugi del slovitega romana

„Deževje je prišlo“

Oni naročniki »Dobre knjige«, ki knjige sami dvigajo v upravi naših listov, lahko takoj pridejo ali pošljejo tudi po novo knjigo. Ostalim se te dni dostavlja na dom.

V podrobni prodaji se dobi knjiga v vseh knjigarnah ali pa v naši upravi v Narodni tiskarni. **Broširan izvod velja 13 lir, vezan in na boljšem papirju tiskan pa 28 lir.**

Oba dela romana »Deževje je prišlo« lahko dobite po znižani ceni, s tem, da se naročite na zbirko »Dobro knjigo«. Naročniki za nazaj pa se seveda sprejemajo le tako dolgo, dokler je na razpolago še kaj izvodov prvega dela romana.

KULTURNI PREGLED

Koncert pianista C. Vidussa

V veliki filharmonični dvorani je v okviru prireditev Glasbene Matice nastopil v ponedeljek zvečer pianist Carlo Vidusso. Umetnik, ki zavzema v mlajši generaciji italijanskih pianistov že zelo vidno mesto, je našemu koncertnemu občinstvu znan izza prejšnjih nastopov v Ljubljani. Pianistični solisti nimajo pri nas širokega občinstva, vendar je bil obisk koncerta prav zadovoljiv in občinstvo je po posameznih točkah izrekalo z dolgotrajnim aplavzom svoje priznanje in zadovoljstvo z Vidussijevim odličnim igranjem.

Carlo Vidusso je pianist večjega formata, tankočuten umetnik ne le v formi, marveč tudi v interpretaciji del. Njegova tehnika je dovršena. Udari so elegantni, zvoki čisti in jasni, celotno igranje prepričevalno in sugestivno.

Ponedeljski koncert je obsegal štiri točke, vendar je bila polovica sporeda odmerjena Chopinu, ki je tako vtisnil tej prireditvi markanten značaj. Najprej je umetnik odigral Beethovnovo Sonato op. 10., za njo pa šest etud sodobnega italijanskega skladatelja L. Ferrarija-Trecata. Drugo delo je bilo v naših koncertnih sporedih zanimiva in značilna novost. Skladba zastavlja izvajalcu s svojimi raznoterimi motivi in ritmičnimi prelivi možnost tistega na zunaj lahkotnega muziciranja, ki šele pri takem umetniku, kakor je Vidusso, pokaže vso tonsko polnost in notranji blesk skladbine neproblematične, čisto glasbene vsebine.

V drugem delu koncerta je umetnik igral dva Chopinova cikla: 12 etud op. 10 in 12 etud op. 25. Prav ti dve točki sta mogli najbolje zavzeti poslušalčevo pozornost. Navdušen aplavz, ki je včasi proti pravilom prodrl med posameznimi etudami, je pričal, da si je Carlo Vidusso s svojim Chopinom docela pridobil občinstvo. Ob njegovih etudah smo se spominjali najboljših interpretov Chopina, kar smo jih slišali v tej dvorani, med njimi nepozabnega Koczalskega.

O vprašanju spolne vzgoje

Med najbolj kočljiva vprašanja teoretičnega in praktičnega vzgojstva sodi poučevanje mladine v pubertetnih letih o seksualnih pojavih, o tem, odkod potekajo otroci in kako prihajajo na svet. Ni ga očeta ali matere, ki bi ne bil v zadregi, kako v tem nasititi otrokovo radovednost, ne da bi mu hotel še nadalje prikrivati veliko naravno resnico. Kako torej poučiti otroka ter upoštevati ne le visoko potrebo nravnega življenja in čustvo sramu, marveč tudi negativen učinek, ki bi ga lahko imelo tako odkrivanje na otrokovo fantazijo in morda celo na intimni odnos otroka do očeta in matere?

Navodila te vrste so torej vedno potrebna. Pravkar smo dobili v slovenščini dve drobni knjižici te vrste. Ustanovila se je Založba »Nova stvar«, ki je izdala brošurici na 20. odnosno 40. straneh. Prva se imenuje »Odkod sem, mati« in je namenjena dečkom in deklicam od 8. do 12. leta. Spisala jo je Marija Bregar, ilustrirala pa Bara Remčeva. V prijetni poetični besedi seznanja avtorica z »lepo skrivnostjo o postanku našega življenja«. Knjižica daje s svojo vsebino tudi materi navodila, kako naj razloži otroku skrivnost človekovega rojstva, ne da bi mu prizadejala moralno škodo. Druga brošura z naslovom »Prebujenje« je delo iste avtorice in ista ilustratorica je ponazorila vsebino s slikami. Ta spis je namenjen deklicam po 12. letu. Nadaljuje pouk, ki ga je začela prva knjižica. Lepo in jasno seznanja avtorica mlade čitateljice z razploditvijo rastlin in prehaja nato k človeku in njegovemu razmnoževanju. Vsak korak pri tem pouku je delikaten in zahteva velike previdnosti in rahločutne obzirnosti; avtorica jo ima. Treba je samo prebrati, kako nežno pripoveduje o pojavu mesečne čišče in o pubertetnih spremembah značaja in kako pravilno označuje vlogo sramežljivosti v človekovem spolnem življenju. Oba spisa sta sestavljena s stališča katoliške morale, vendar sta vzgojno splošno zanimiva in prepričljiva, saj si brez velikega cinizma ni mogoče misliti v teh rečeh pouka, ki bi manj upoštevali nravstvene ozire. Pri obeh knjižicah kažeta sodelovanje ilustratorice in zunanja oprema tudi upoštevanje estetskega momenta.

ZAPISKI

Jezik in nemški humanizem. V »Primatu« je objavljen članek »Humanizem v Nemčiji«, ki ga je spisal znani nemški filozof Edvard Spranger. V njem se dotika problemov novega humanizma in naglaša pomen novega vrednotenja retorike, ki jo danes pojmujemo kot »magijo jezika in misterij besede, ki se poraja iz prvinske globine duha.« Spranger pravi: »Spada po svojem bistvu k obnovitvenim silam človeka in vseh ljudi. Jezikovna kultura ni samo jezikoslovna zadeva, marveč nujna dolžnost slehernega naroda«. Na vprašanje, kaj nas uči retorična kultura, ki se je že v antiki tako močno razvila, odgovarja Spranger: »Kliče nam v spomin preprosto resnico, da zmožnost govorjenja in pisanja ni človeku vrojena kot naravni dar, marveč se pridobiva s strogo disciplino in v šoli velikih mojstrov. Najbližji smoter, h kateremu je usmerjena retorika, je izrazna pristnost, sklad med srcem, znanjem in prepričanjem v besednem izražanju. Toda najvišji smoter retorike je mogoče naznačiti samo približno; ona vzgaja v nas globoko spoštovanje do jezika kot najplemenitejše duhovne stvaritve na sploh. V poeziji razodeva metafizične globine, ki jim moč besede daje objektivnost. — Kjer se pojavlja jezik, tam se tudi odkriva svet. Slehern jezik vsebuje že neki privid sveta in sicer privid, ki korenini v metafizičnem, kar je povedal tudi Fichte v svojih »Govorih nemškemu narodu«. Če oživlja v nas to globoko spoštovanje do jezika, tedaj dobiva humanizem za nas tudi javni pomen.«

Umetnostne razstave v Italiji. V sporazumu s korporacijskim ministrstvom in Zvezo umetnikov in svobodnih poklicev so bili določeni posebni roki za umetnostne razstave v italijanskih mestih. Tako bo na primer razstava likovne umetnosti v Genovi od 15. aprila do 31. maja, v Rimu od 15. aprila do 15. junija, v Firenci od 21. aprila do 31. maja, v Turinu od 25. aprila do 30. junija, v Bariju od 23. maja do 28. junija, v Benetkah od 15. junija do 31. avgusta, v Campobassu od 1. do 30. avgusta, v Potenzi od 10. avgusta do 15. septembra, v Trentu od 24. avgusta do 24. septembra, v Reggiu Calabriji od 1. do 30. septembra, v Napoliju od 3. septembra do 15. oktobra, v Terniju od 24. septembra do 15. oktobra, v Palermu od 15. oktobra do 15. novembra in v Bologni od 15. oktobra do 15. novembra. Pokrajinske razstave v Triestu, Benetkah in Trentu bodo združene v Benetkah, milanska razstava pa bo v Mantovi.

Zbirka »Veliki italijanski umetniki«. Med najpomembnejše nove izdaje dela italijanskih slikarjev sodi zbirka »I Grandi Artisti Italiani«, ki jo izdaja Istituto Italiano d'Arti grafiche v Bergamu. Vsaka knjiga te zbirke obsega okrog 50 strani besedila kritično-biografskega značaja in 150 velikih ilustracij, delno tudi barvastih. Posamezne knjige vzbujajo pozornost zlasti zaradi kritičnega uvoda, ki ni v nobenem primeru navadna kompilacija, marveč znanstveno vestno delo in prinaša v posameznih primerih celó revizijo dosedanjih pogledov. Tako se kritika bavi zlasti z nedavnim zvezkom o Raffaellu. V tej zbirki sta v zadnjem času izšli knjigi: Tiepolo v obdelavi Antonia Morassija in Botticelli v prireditvi Sergia Bettinija. Raffaella je obdelal Sergio Ortoloni, Leonarda Stefano Bottari, Michelangela Enzo Carli. Izšli so tudi še zvezki o Veronesu, Tintorettu in Giorgionu.

Kronika

* **Nadškof iz Triesta pri papežu.** Sveti oče Pij XII. je v nedeljo, 9. maja, sprejel v posebni avdijenci nadškofa iz Triesta monsg. Antonija Santina. Pridržal ga je v prisrčnem razgovoru ter je ob slovesu sporočil svoj očetovski blagoslov za vse vernike Santinove škofije.

* **Advokat prodaja fižol in gnjat.** V Lucci so varnostni organi aretirali 35letnega advokata Enrika Grossija iz Papiane, ki je v Lucci prodajal fižol po 28 lir, prekajeno gnjat pa po 140 lir kg. Advokatu-navijalcu so zaplenili 145 kg fižola in dve veliki gnjati.

* **Kolektivna pogodba za ženske sprevodnice pri železnici, na tramvaju in avtobusih.** Z veljavnostjo od 1. maja t. l. je bila v Rimu podpisana kolektivna pogodba pristojnih sindikalnih organizacij glede zaposlitve ženskih sprevodnic pri železnici, tramvaju in avtobusih. Ženske sprevodnice nadomeščajo, kakor znano, moške sprevodnike pri imenovanih podjetjih, kjer so se izpraznila mesta zaradi vpoklicov pod orožje in zaradi dela v tovarnah.

* **Prva številka časopisa »Dalmazia«.** Na pobudo vladnih krogov v Dalmaziji je izšla prva številka časopisa »Dalmazija« v italijanskem in hrvatskem jeziku. Članki v tem časopisu obravnavajo razna vprašanja Dalmazije in jugovzhodne Evrope. Med sotrudniki prve številke sodelujejo bivši guverner Dalmazije Eksc. Bastianini, grof. Volpi di Misurata, Emilio Bodrero, Bruno Dudan in drugi.

* **Popila je čistilno sredstvo nato pa umrla.** 32letna Ines Tripoli iz Villastellone pri Turinu je te dni popila neko čistilno sredstvo, dan nato pa je umrla. Njena smrt je posebno tragična, ker zapušča tri nedorasle otroke.

* **Kamen ji je padel na glavo ter jo ubil.** 78letna Maddalena Maffessanti se je te dni napotila v Sovere blizu Bergama. Med potoma pa je postala žrtev kamna, ki se je odkrušil od stene ter ji padel na glavo s takšno silo, da jo je ubil.

IZ LJUBLJANE

u— **Nov grob.** V visoki starosti 87 let je preminil g. **Ivan Zavašnik.** Na zadnji poti bodo pokojnika spremili v sredo ob 17. iz hiše žalosti, Tržaška cesta 133, na viško pokopališče. Naj v miru počiva! Svojcem izrekamo naše iskreno sožalje.

u— **Lojze Klemenčič šestdesetletnik.** V ponedeljek je praznoval znani gostilničar g. Lojze Klemenčič šestdesetletnico rojstva. Rodil se je v lepi Prlekiji in preživel svoje trdo učno dobo v Gradcu. Kot mlad človek je šel v širni svet, da se je izpopolnil v stroki. Bil je v Londonu, Parizu, Nici, Mentonu, Sheveningenu itd. Ko se je vrnil iz tujine, se je kot podjeten dečko kmalu osamosvojil, bil je kavarnar v Mariboru, imel kolodvorsko restavracijo na Rakeku, a sedaj gospodarj v znani gostilni pri Ferlincu v Ljubljani. Ima lepo posestvo v Duplici pri Kamniku, kjer imajo gostje na vrtu njegove gostilne priliko občudovati mogočne kamniške snežnike, a v jeseni »sunitic kako lepo jabolko. Je umen kletar, ki brzo razloči terana od navadnih črnin, pozna pa tudi dobro cviček, gamaj in seveda tudi ljutomerčana. Odvil je že mnogim steklenicam Veuve Clicqot, Pommery, Mumm, Heidsick Monopol in Bouvier zamaške. Za siromake ima vedno odprte roke in težko bi se prešteli krožniki juh, ki so jih dobili siromaki iz njegove kuhinje, v kateri gospodarita njegova ljubezniva soproga in hčerka Emica. Prijatelji mu želijo še mnogo srečnih let, posebno mu pa želi vse najboljše njegovo stalno dopoldansko omizje.

u— **Družinski praznik.** Te dni sta praznovala 35letnico poroke g. Drago Komac, železniški uradnik v pokoju, in ga. Liza, po rodu Drenčeva iz Proseka. Že vrsto let prebivata v Ljubljani, kjer sta svojim trem sinovom in dvema hčerkama z zgledno marljivostjo oskrbela dobro vzgojo in jim uravnala pot v bodočnost. Komačev rodovinski krog se je zadnja leta razširil, saj je prišel k praznovanju prisrčnega družinskega praznika tudi že najmlajši rod: dva vnuka in tri vnučice. Toplo čestitamo tudi mi in želimo še nadalje zdravja in sreče!

u— **Spet sončno vreme.** V ponedeljek čez dan se je nebo zjasnilo in nam je spet posijalo sonce. Zaenkrat je vreme še precej hladno, četudi je ozračje mirno. V ponedeljek čez dan smo zabeležili 16.6 stop. C in barometer se je dvignil na 768 mm. Večer je bil krasen. V čudoviti luči so se nam ob sončnem zahodu kazale planine. Ne samo Savinjske alpe, marveč tudi Karavanke in Triglavsko pogorje so se nam razodevale v ostrih, jasnih obrisih. Nekateri vrtninarji so hiteli v bojazni, da utegne po zjasnitvi nastopiti ponoči slana, pokrivati mladi rod paradižnikov in drugih občutljivih rastlin. Noč je bila jasna in precej hladna, vendar rastlinam menda ni prizadela škode. Včeraj zjutraj smo zabeležili 3 stop. C. Nebo je bilo zjutraj docela jasno in kmalu je spet sonce oblilo z zlatim žarom vso pokrajino, ki iz cvetja prehaja polagoma v dobo zorenja. Danes nastopijo svojo tridnevno vlado ledeni patroni Pankracij, Servacij in Bonifacij — povrhu pa še »mokra« Zofka — ki imajo pri našem kmetu izredno veljavo v vremenskem pogledu. Letos smo še prav posebno radovedni, kakšna bo njihova kratkotrajna vladavina. Sodeč po včerajšnjem dnevu, utegnejo tokrat napraviti izjemo s soncem in vedrino.

u— **Slikar gora Edo Deržaj je to pot poleg gorskih pejsažev razstavil motive iz bližnje in daljne ljubljanske okolice pa tihožitja.** Deržajeva olja in akvareli, ki so razstavljeni v Obersnelovi galeriji, tvorijo ubrano celoto, ki jo dopolnjuje še vrsta grafik iz slikarjeve knjige »Podobe«, ki je pravkar izšla. — Deržajeva razstava je odprta vsak dan nepretrgoma od 9. do 18.30.

u— **Zadnji dan Vavpotičeve retrospektivne razstave** je današnja sreda. Vabimo vse, ki jih zanimajo slovenske kulturne prireditve in ki si časovno urejenega pregleda Vavpotičeve umetnosti še niso ogledali, danes na obisk razstave. Portreti, krajine, kompozicije, cvetlična in druga tihožitja, grafika nudijo, četudi v omejenem številu, 130 eksponatov — saj moremo računati, da je resnična zapuščina gotovo več kot desetkrat večja — zadosten pregled začetka, razvoja in viška Vavpotičevega vsestranskega umetniškega ustvarjanja. Donos prireditve je namenjen starostni preskrbi umetnikove vdove. — Vodstvo v sredo ob petih

u— **Nova knjiga za mladino** z napeto vsebino je **Tarzan, kralj džungle.** Dobi se v Knjigarni Tiskovne zadruge, Šelenburgova ulica 3.

u— **Na 8. produkciji šole Glasb. Matice** bodo nastopili gojenci klavir. in violinskega oddelka, oddelka za solopetje in deklamacijo. Skupno bo nastopilo nad 30 gojencev od 1. šolskega leta do srednje šole Glasbene Matice. Podrobni spored za to produkcijo je na razpolago v Knjigarni Glasbene Matice — IX. produkcija bo v nedeljo 16. t. m. ob 3/4 10. v veliki filharmonični dvorani; X. pa v sredo 19. t. m. Na produkcijo vabimo.

u— **Inštrukcije — Novi (Turjaški) trg 5. Priprava za nižje in višje tečajne ter završne izpite na srednjih in meščanskih šolah.** Ločena priprava za dijake 3. in 4. razredov srednjih in meščanskih šol se začne 17. maja. Honorar za vso pripravo zelo nizek. Vpisovanje dnevno od 8. do 12. in od 14. do 16.: **Novi (Turjaški) trg 5-III. Inštrukcije.**

u— **Danes v sredo se bo pričela predprodaja vstopnic v Knjigarni Glasbene Matice za XIV. simfonični koncert letošnje sezone,** ki bo v ponedeljek 17. t. m. ob pol 7. zvečer v veliki unionski dvorani. Koncert ima odličen spored, ki ga tvorijo naslednja dela: 1. Mancinelli: Odlomek iz suite »Beneški prizori«; 2. Rahmaninov: Koncert za klavir in orkester v c-molu. Solistka-pianistka Rossana Orlandini-Bottai. 3. Čajkovski: Simfonija št. 6 v h-molu op. 74 — Patetična. Koncert bo pod vodstvom odličnega dirigenta D. M. Šijanca, izvajal pa ga bo naš priznani simfonični orkester. Tudi za ta koncert vlada živo zanimanje.

u— **Za onemogle in stare Ljubljančane v mestnem zavetišču v Japljevi ulici** je podaril 100 lir g. **Tone Miklič,** mesto cvetja na krsto ge. Emilije Weber, soproge univ. profesorja. Mestno županstvo izreka dobrotniku najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpiranih. Počastite rajne z dobrimi deli!

u— **Po pokojni sestri-teti Mariji Aljančič,** roj. Pogačnik iz Bistrice pri Tržiču se bo vršila sv. maša zadušnica v petek 14. t. m. ob 8. uri zjutraj v cerkvi Marijinega Oznanjenja v Ljubljani.

u— **Za otroke s Šmartinske ceste in svetokrižkega ter bežigrajskega okraja in iz Most bo javno brezplačno obvezno cepljenje zoper koze v četrtek 13. maja popoldne.** Starši iz svetokrižkega okraja in sploh iz okolice Šmartinske ceste naj prineso otroke ob 16. uri k cepljenju v ljudsko šolo na Šmartinski cesti. Starši iz bežigrajskega okraja naj prineso otroke k cepljenju ob 17. uri v ljudsko šolo za Bežigradom, a starši iz Most in okolice naj prineso otroke k cepljenju ob 17. uri v meščansko šolo v Mostah. K pregledu je treba prinesti otroke drugi četrtek 20. maja ob isti uri na isti prostor, kjer so bili cepljeni. Pri pregledu dobe starši potrdilo o uspešnem cepljenju otrok ter je treba to potrdilo dobro shraniti, ker ga bodo morali predložiti pri vpisu otroka v šolo. Če bi tedaj ne imeli potrdila o uspešnem cepljenju zoper koze, bi bili tudi še tedaj kaznovani. Vse drugo o cepljenju zoper koze je razvidno z razglasov na vseh mestnih oglasnih deskah, na cerkvenih vratih in drugih prostorih.

u— **Za otroke iz Spodnje in Zgornje Šiške ter Dravelj bo javno brezplačno obvezno cepljenje zoper koze** v sredo 12. majnika popoldne. Starši iz Spodnje Šiške naj prineso otroke ob 16. uri k cepljenju v ljudsko šolo v Sp. Šiški, starši iz Zg. Šiške naj prineso otroke k cepljenju ob 17. uri v ljudsko šolo v Zg. Šiški, a starši iz Dravelj in okolice naj prineso otroke k cepljenju ob 17.30 uri v gasilski dom v Dravljah. K cepljenju morajo starši prinesti vse otroke, rojene leta 1942, in tudi vse letos rojene, najmanj tri mesece stare otroke, prav tako pa tudi vse one otroke, pri katerih cepljenje doslej ni bilo uspešno. Starši morajo otroke prinesti ne glede na to če dobe vabilo k cepljenju ali ne. Seveda morajo k cepljenju prinesti okopane otroke v snažni obleki. Vse starše opominjamo, da je cepljenje strogo obvezno ter dobe po uspešnem cepljenju pismeno potrdilo, ki ga je treba dobro shraniti, ker ga bodo morali predložiti pri vpisu otroka v šolo. K pregledu je treba otroka prinesti na iste prostore in ob isti uri drugo sredo 19. majnika. Vse drugo je razvidno z razglasov na mestnih oglasnih deskah, na cerkvenih vratih in drugih vidnih prostorih.

u— **Dijaki-nje 3. in 4. razr. gimnazije ter 4. razr. meščanske šole,** prijavite se za posebne instrukcije v predmetih za **malo maturo!** Ločeni oddelki po šolah in razredih! Učni honorar nizek. Poučujejo profesorji, strokovnjaki. Pouk pričenja ta teden. Informacije in prijave dnevno dop. od 9.—12. ure, pop. od 4.—6. ure: **Specialne strokovne instrukcije za gimnazije in meščanske šole, Mussolinijev (Kongresni) trg 2, II. nadstr. Središče mesta!**

u— **Da obvarujete vaše krznene plašče** in ostalo kožuhovino pred molji, jih prnesite čez poletje v shrambo in popravilo. **»Kožuhovina« Danilo Predalič, Ljubljana,** Sv. Petra cesta 18.

u— **Nesreče.** Z Vrhnike so pripeljali v bolnišnico 5letnega sinčka posestnika **Janeza** Železnika, ki mu je slamoreznica zdrobila desnico. 18letni mizar Franc Trunkelj iz Krke se je vsekal v levico. Konj je brcnil v čelo 2letno hčerko služkinje Majdo Pečarjevo z Iga. 20letni delavki Ani Gorjupovi iz Št. Jurja je slamoreznica porezala prste na desnici. Ponesrečenci se zdravijo v ljubljanski splošni bolnišnici.

Z Gorenjskega

Novi grobovi. V občini Št. Vidu ob Savi so umrli: Antonija Bečanova, Franc Gladek, Roza Šušteršičeva, Marija Zaletelova in Jakob Šušteršič. — Na Brezjah sta umrla Ana Grudnova in Marjan Pirnat.

V Komendi je umrla Mejačeva mama, ki je bila znana daleč naokoli. Stara 73 let je do zadnje onemoglosti krbela za reveže, katerim je bila prava dobrotnica. Kjer sta bila njena pomoč in nasvet potrebna, je bila med prvimi. Rodila je več otrok, od katerih jih šest še živi.

Za pridobitev delovnih moči na Gorenjskem bo uveljavljena te dni ista naredba, ki so jo na Koroškem že izvedli. Nepotrebni obrati bodo ustavljeni. Upoštevali se bodo predvsem obrati, ki so potrebni za življenjsko in vojno važno preskrbo prebivalstva. Uslužbenstvo bo v svoji delovni moči polno izkoriščeno. Gorenjski tednik pravi, da bo ostala življenjsko važna preskrba gorenjskega prebivalstva v polnem obsegu zagotovljena. Nedopustno je razprodajati zalogo v podjetjih, ki se bodo zaprla. Akcija bo izvedena hitro, pravično in uspešno.

Zborovanje železničarjev od Lesc in Bleda do Kamnika je bilo nedavno sklicano v Kranju. Govoril je okrožni vodja Kuss. Apeliral je na tovarištvo železničarjev, ki edino lahko jamči za redno službovanje. — Nato je govoril o socialnih razmerah pri državni železnici in je zagotavljal, da se v okrožju državnega železniškega ravnateljstva v Beljaku stori vse, da se zagotovijo socialne potrebe uslužbencev. Nikakor pa zdaj ni čas, da bi železničar bolehal za vsako malenkost. V ostalem je Kuss ugotovil, da izvršujejo železničarji na Gorenjskem pridno in vestno svojo službo.

Mladinska manifestacija v Kranju je bila prirejena nedavno, ko je prispel na Gorenjsko pokrajinski mladinski vodja Regger iz Celovca. Poleg okrožnega vodje Kussa so se zborovanja udeležili predstavniki stranke, države in vojske. Kot posebni zaupnik za Gorenjsko je mladinski vodja Ebner otvoril in zaključil manifestacijo, pri kateri je pokrajinski mladinski vodja sporočil naredbo o uvedbi nemškega mladinskega prava na Gorenjskem. Rekel je, da je to priznanje za dosedanje delo Hitlerjeve mladeži na Gorenjskem. Iste pravice zahtevajo iste dolžnosti. Regger je zaključil: Pozabite nase v misli na Reich in na velikanske žrtve v tej vojni. — Nadalje je Regger obiskal Radovljico, Črnuče, kjer bo v kratkem urejen dom Hitlerjeve mladeži, nadalje Škofjo Loko, Kamnik in Domžale. Ogledal si je tudi stanovanjski dom mladine pri nekem oboroževalnem obratu.

V Litiji je bil sklican zbor prebivalstva. Govoril je okrožni vodja Pilz iz Kamnika. Izročeni sta bili priznavalni listini krajevni skupini in občini, ker sta se ti dve potrudili, da je pri zbirkah za zimsko pomoč prišla Litija na tretje mesto v kamniškem okrožju.

Kazni za črno borzo. Gorenjski tednik navaja, da je bilo lansko leto v radovljiškem okrožju kaznovanih 315 oseb s skupno globo 27.450 mark. Dve trgovini sta bili začasno zaprti, ena pa dokončno. V 70 primerih je bilo izrečeno, da zapade v teku postopka zaplenjeno blago državi. List navaja nekatere posebno značilne obsodbe.

GLEDALIŠČE

DRAMA

Sreda, 12. maja, ob 17.: **V času obiskanja.** Zaključena predstava za šolsko mladino.
Četrtek, 13. maja, ob 17.: **V času obiskanja.** Zaključena predstava za šolsko mladino.
Petek, 14. maja, ob 15.: **V času obiskanja.** Zaključena predstava za šolsko mladino.

*

E. Gregorin: »V času obiskanja.« Pasijonska drama v šestih postajah. Osebe: Marija — Starčeva, Jezus — Gregorin, Janez — Verdonik, Peter — Bratina, Juda — Nakrst, Magdalena — Sancinova, Jožef iz Arimateje — Košuta, Nikodem — Plut, Kaifa — P. Kovič, Aminadab — Raztresen, Gamaliel — Presetnik, Joda — Gorinšek, Sadok — Lipah, Levi — Blaž, Amos — Brezigar, Poncij Pilat — Peček, Petronij — Drenovec, Veronika — Simčičeva, žena — Rakarjeva. Režiser: E. Gregorin, scenograf: ing. E. Franz, scenska glasba: prof. M. Tomc.

OPERA

Sreda, 12. maja, ob 18.: **Madame Butterfly.** Red Sreda.
Četrtek, 13. maja, ob 18.: **Prodana nevesta.** Izven Cene od 28 lir navzdol.
Petek, 14 maja, ob 18.: **Evgenij Onjegin.** Izven. Cene od 28 lir navzdol.

*

G. Puccini: »Madame Butterfly.« Opera v treh dejanjih. Osebe: Butterfly — Heybalova, Suzuki — Golobova, Kate — Stritarjeva, Pinkerton — Lipušček, Sharpless — Popov, Goro — Sladoljev, Yamadori — Dolničar, bonec — Lupša, komisar — Gregorin. Dirigent: D. Žebre, režiser: C. Debevec, zborovodja: R. Simoniti, scenograf: Foriga.

V nekem južnoitalskem pristanišču: prispele so ladje, ki so pripeljale v domovino vojne ujetnike, ki so jih v Smirni izmenjali s sovražnikom

Iz Hrvatske

General Robotti pri Poglavniku. Iz Zagreba poročajo, da je Poglavnik dr. Pavelič sprejel generala Robottija, poveljnika italijanskih Oboroženih sil za Slovenijo in Dalmazijo. V spremstvu generala Robottija je bil general Giancarlo Re ter šef glavnega stana. Po prisrčnem razgovoru je Poglavnik generala Robottija povabil, naj si s spremstvom ogleda mesto Zagreb in njegovo okolico.

Za državnega tajnika v notranjem ministrstvu je bil imenovan veliki župan **dr. Ante Nikolić.**

Odlikovani železničarji. V glavnem ravnateljstvu državnih železnic v Zagrebu je bila pretekli teden svečana razdelitev odlikovanj železničarjem za njihovo vestno delo. Svečanemu dejanju je med drugimi prisostvoval tudi prometni minister inženir Hilmija Bešlagić.

Novo ministrstvo. »Narodne novine« z dne 4. t. m. objavljajo odredbo o ustanovitvi ministrstva za pomoč prizadetim krajem. V pristojnost ministrstva spada nastanjenje prebivalstva iz prizadetih krajev, skrb za zdravje in prehrano, obnova prizadetih krajev in vsi posli, ki izhajajo iz omenjenih dolžnosti.

Dr. Kallay vseučiliški docent. Z naredbo notranjega ministrstva je bilo na medicinski fakulteti v Zagrebu imenovanih več novih docentov. Med njimi tudi predstojnik stomatološkega oddelka Zakladne bolnišnice v Zagrebu dr. Jurij Kallay.

Razrešeni vladni funkcionarji. V »Narodnih novinah« je izšla zakonska odredba, s katero so razrešeni zaupniki, oziroma opolnomočenci vlade pri posameznih divizijah v operativnem področju. To so: dr. Vekoslav Vrančić, dr. Jozo Dumandžić, dr. Dragutin Toth in Asim Ugljen. — Z istim dnem je bil razrešen položaja opolnomočenca vlade v Banja Luki dr. Dragan Hadrović.

O finančni politiki na Hrvatskem je pretekli teden govoril v radiu minister dr. Vladimir Košak. V zvezi z novim zakonom o Hrvatski državni banki je najprej govoril o ustrojstvu tega zavoda, potem o obtoku novčanic, o cenah in štelnji, nazadnje pa o državnih obveznicah; finančni minister je pozval vse imovitejše ljudi na vpis teh državnih papirjev.

Hrvatski učitelji so preteklo nedeljo in ponedeljek zborovali v Zagrebu. Na nedeljskem sestanku je med drugimi govoril tudi prosvetni minister dr. Starčević. V nedeljo zvečer je pevski zbor hrvatskih učiteljev priredil v veliki dvorani hrvatske Delavske zbornice koncert.

Sestanek ustaških funkcionarjev. V dneh 4., 5. in 6. t. m. je bil v glavnem ustaškem stanu v Zagrebu sestanek vseh načelnikov štabov iz države. Najprej se je Postrojnik dr. Ljudevit Šolc zahvalil za zvesto sodelovanje in prisotne pozval, naj tudi njegovemu nasledniku vedno pomagajo z enakim zaupanjem in ljubeznijo. Nato ja zborovalce pozdravil novi Postrojnik dr. Lovro Sušić, naskar so obravnavali strankine zadeve.

O katynskem zločinu je včeraj v zagrebškem radiu predaval vseučiliški profesor dr. Edvard Miloslavić, ki je sodeloval pri mednarodni komisiji v preiskavi o umoru poljskih častnikov.

Rumunski kulturni teden na Hrvatskem. Ob priliki proslave rumunskega narodnega praznika je bil v nedeljo v Zagrebu svečano odprt rumunski kulturni teden. V radiu sta govorila rumunski kulturni odposlanec profesor Valentin Chelaru o stikih med Hrvati in Rumuni v preteklosti in bivši hrvatski poslanik v Bukarešti dr. Edo Bulat o izvojevanju rumunske državne neodvisnosti pred 66 leti. V teku tedna bo prirejenih še več kulturnih prireditev, na katerih bodo sodelovali hrvatski in rumunski umetniki.

Letalska zveza med Zagrebom in Sarajevom. Poleg dosedanjih letalskih zvez z Nemčijo, Italijo in Madžarsko je uvedena nova letalska proga med Zagrebom in Sarajevom. Promet bodo vzdrževala potniška letala tipa Ju 52, ki bodo obratovala dvakrat tedensko, in sicer ob ponedeljkih in sredah. Odhod iz Zagreba je ob 12.15 in prihod v Sarajevo ob 13.40. V obratni smeri pa je odhod ob 15.30 in prihod ob 16.55. Letala bodo začela obratovati v ponedeljek, 17. t. m.

Radio Ljubljana

SREDA, 12. MAJA 1943-XXI.

7.30 Pisana glasba. 8. Napoved časa — Poročila v italijanščini. 12.20 Plošče. 12.30 Poročila v slovenščini. 12.45 Lahka glasba. 13. Napoved časa — Poročila v italijanščini. 13.10 Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini. 13.12 Orkestralno glasbo vodi dirigent Gallino. 13.45 Simfonična glasba. 14. Poročila v italijanščini. 14.10 Klasični orkester vodi dirigent Petralia. 15. Poročila v slovenščini. 17. Napoved časa — Poročila v italijanščini. 17.15 Koncert kmečkega tria. 17.35 Koncert sopranistke Marije Vemole. 19. »Govorimo italijansko« — poučuje prof. dr. Stanko Leben. 19.30 Poročila v slovenščini. 19.45 Politični komentar v slovenščini. 20. Napoved časa — Poročila v italijanščini. 20.20 Radio za družino. 21.05 Orkester vodi dirigent Rizza. 21.45 Koncert violinista Leona Pfeiferja — pri klavirju Bojan Adamič. 22.15 Lahko glasbo vodi dirigent Gallino. 22.45 Poročila v italijanščini.

SPORT

O sodnikih na sportnih tekmah

Tudi sodnik je z aktivnimi igralci in gledalci važen činitelj v sportu

Razen gledalcev in aktivnih sportnikov ter njihovih voditeljev spadajo tudi sodniki na sportnih tekmah med najvažnejše činitelje, ki vplivajo na vsako sportno tekmovanje. Njihova vloga je naravnost odločilna glede pravilnega, dostojnega in viteškega poteka vsake sportne tekme. Zato morajo sodniki biti predvsem pravični in sportno vzgojeni ljudje, še bolj pa morajo znati doseči, da uživajo pri vsaki sportni prireditvi popolno zaupanje in obdržijo oblast ne samo nad tekmovalci samimi, temveč prav tako tudi nad gledalci in neogibnimi sportnimi funkcionarji vseh taborov.

Ni treba v zvezi s temi razmotrivanji posebej naglašati, da mora vsak sodnik, vodja sportnega tekmovanja dobro poznati pravila svoje sportne panoge, ker brez tega osnovnega pogoja sploh ne more biti govora o tem, da bi lahko svojo dolžnost opravil brez večje zadrege ali celo koristno za stvar. Prav tako od vsega početka ne more biti razprave o tem, da mora biti sodnik pravična in nepristranska oseba, ki pri sportnih tekmah ne sme poznati niti prijatelja niti sovražnika, temveč mora strogo in skrajno objektivno presojati vsako posamezno fazo v tekmi ali igri. Tretji in še važnejši pogoj za brezhibno opravljanje te funkcije pa je avtoriteta, ki jo je mogoče pridobiti šele sčasoma s pomočjo dokazov dobrega znanja in popolne objektivnosti na terenu. Tudi odločen nastop in hitre odločitve spadajo med temeljne lastnosti dobrega sportnega sodnika.

Niso osamljeni primeri, da morajo ponekod za važne in odločilne sportne tekme — tudi v Ljubljani se je v prejšnjih časih dogajalo tako, da smo si za drage denarje nalašč najeli tujega človeka za zajamčeno nevtralnega sodnika — klicati sodnike od drugod samo zato, da prireditelju domači sodniki s svojim navijanjem ali pomežikovanjem tej ali oni strani niso pokvarili s trudom in stroški pripravljenih velikih dogodkov v sportu. Značilno je, da se je pri takih prilikah neredko pokazalo, da ti slavni sodniki od drugod po sposobnostih vsaj v glavnem niti niso prekašali domačih ali pa so bili tu in tam celo slabši od njih. Kljub temu so imeli pred domačimi sodniki veliko prednost, in sicer to, da so na prostoru obvladali položaj, ne samo nasproti igralcem, temveč prav tako tudi nasproti še tako kričavemu in kritičnemu občinstvu. Tako popolna je bila njihova avtoriteta na igrišču, da je publika opustila vsako vmešavanje v njihove odločitve celo tedaj, kadar so bile čisto napačne. In taka tekma se je kljub vsemu ali prav zaradi tega končala v redu — — seveda z deljenimi občutki na nastopajoče.

Mnogi sodniki grešijo često tudi zaradi tega, ker so preveč pod vplivom gledalcev ali pa dopustijo, da jih igralci sami zavedejo v napake. Sodniki — in tudi najboljši — so vendarle zmotljivi kakor vsi ljudje na svetu, toda v zvezi s takimi — recimo redkimi — napakami zagrešijo kmalu še drugo nepravilnost, da skušajo namreč storjeno napako ali krivico popraviti tako, da potem — enkrat ali tudi večkrat — nepravilno sodijo v korist onega, ki so ga prej oškodovali. Ta prestopek spada med najtežje, kar jih lahko sodnik zagreši v škodo svoje avtoritete. Kajti že pri prvi napačni odločitvi se dvigne del občinstva in igralcev proti njemu, pri naslednji pa nastane vik in krik še pri drugi polovici občinstva in med ostalim delom nastopajočih, kar pomeni obenem, da sodnik vajeti nima več v svojih rokah. Vse prizadevanje, da bi pozneje spravil razmere spet v pravi tir, je zaman, kajti ljudje okrog sodnika so že spoznali, da imajo pred seboj človeka slabih živcev, skromne izkušenosti in pripravljenega za razne popuste in sporazume, ki pa v sportni tekmi niso dopustni. Zato bodi eno prvih pravil vsakega sodnika, da storjenih napak ne gre popravljati z novimi samo zato, da bi tekmovalci ne trpeli škode zaradi prejšnjih.

Dalje je velikega pomena, da sodniki že kar po prvih stikih med tekmeci v sportu odločno stopijo na prste onim, ki bi radi uvedli v igro ostrost, izpade in surovosti v kakršni koli obliki. Predvsem je dobro, da pri tem posebej pazijo na tako imenovane — in večinoma že znane — vročekrvne borce, ki se morajo od vsega početka zavedati, da imajo nad seboj nepopustljivega voditelja, kajti vsaka popustljivost se pozneje ne da več popraviti in se rada celo hudo maščuje. Koristno je tudi, da se sodnik pred tekmovanjem izogiba vsakega stika z aktivnimi igralci ali tudi prijatelji posameznih društev in gledalci sploh. Ponekod — in tako je zdaj tudi pri nas — je v navadi, da za ime sodnika nihče ne izve prej, preden ne stopi na igrišče, in sicer tudi samo iz razloga, da tem laže goji svojo nevtralnost prav do začetka nastopa na terenu.

Toda tudi najboljšim sodnikom se poslovanje na igrišču zaplete do skrajnosti, če gledalci in igralci niso vzgojeni, kakor je treba v sportu. To velja v enaki meri tudi za razne funkcionarje v sportnih društvih, ki marsikdaj radi izkoriščajo svoj položaj v društvih in forumih za to, da poskušajo navezati dobre zveze s sodnikom in ga tako spravljati v zadrego glede njegove trdne volje, da bo ostal nevtralen v vseh okoliščinah in z vzemi posledicami.

Iz vsega tega se jasno vidi, kako važna je za pravilno delo v sportu tudi funkcija sportnega sodnika, čigar poslovanje pa tudi samo zase ne more prinesti popolne koristi, ker je tesno povezano z vedenjem in nastopom drugih dveh faktorjev, igralcev in gledalcev. V sportu so torej vsi povezani med seboj in za uspeh v celoti morajo sodelovati vsi, ki delajo ali se samo zbirajo na sportnih igriščih.

* * *

Te vrstice so bile napisane še pred nedeljsko tekmo na Hermesovem igrišču, o kateri smo morali reči precej ostrih besed in glede katere bo bržkone še govora marsikje drugod, in se nanašajo seveda v splošnem na vsakega sportnega sodnika. Po naključju so nekatera teh splošnih misli o kočljivosti in odgovornosti sodniške funkcije mutati mutandis še prav posebno vredne premisleka v zvezi z dogodki, ki smo jim prisostvovali v nedeljo popoldne na nogometnem polju med obema železnicama. Toliko pripominjamo, da ne bo kjer koli neutemeljene namere ali nepotrebnega vznemirjenja. (Op. ur.)

Domače tablice

Štirje prvenstveni termini v tekmovanju ljubljanskih nogometašev so zdaj za nami. Po dve tekmi sta prejela oba favorita nedeljskih tekem — Mars iz I. in Korotan iz II. divizije — toda vendar se slika tablic spreminja bolj kakor bi sklepali po samih izidih. Če pač ni presenečeni pri izidih in razdelitvi pik, odločajo samo zgoditki in z njihovo pomočjo je Mars zlezel na drugo mesto pred Hermes med najboljšimi in tudi Korotan prehitel Mladiko v nižjem razredu. Vsekakor objavljamo te tablice s pridržkom morebitnih popravkov v zvezi s protestom, ki je v obravnavi glede tekme med Vičem in Mladiko, in morda tudi z onim ki bo verjetno — kolikor so kazali že dogodki na igrišču samem — vložen proti verifikaciji zadnje tekme med Marsom in Dopolavorom t. t. Z dosnašnjo veljavnostjo pa je stanje v obeh tablicah naslednje:

I. divizija:

Ljubljana	2	2	0	0	9:4	4
Mars	2	1	0	1	7:6	2
Hermes	2	1	0	1	3:5	2
Dopolav. t. t.	2	0	0	2	2:6	0

II. divizija:

Korotan	2	2	0	0	11.2	4
Mladika	2	2	0	0	6:2	4
Vič	2	0	0	2	3:9	0
Žabjak	2	0	0	2	1:8	0

Do konca prvega dela tekmovanja manjkata še dva termina, in sicer 16. in 23. maja, ko bosta odigrani tekmi Hermes—Mars in Dopolavoro t. t.—Ljubljana v I. diviziji ter Mladika—Korotan ter Vič—Žabjak v II. diviziji.

SK Vič poziva vse člane na obvezni sestanek drevi (v sredo) pri Oblaku (Glinška ulica), in sicer za mladino ob 19.30, za ostale pa ob 20.

Spodnja Štajerska

Obisk vodilnega nemškega rasnega politika. V ponedeljek je prispel v Gradec vodja rasno-političnega urada Narodno-socialistične stranke prof. dr. Walter Gross. Popoldne ob 17. uri je v avli graške univerze predaval docentom o svetovnem nazoru v zvezi z znanostjo. Danes je sklican velik zbor graških in okoliških političnih voditeljev, ki jim bo dr. Gross predaval o načelnih vprašanjih rasne politike. Jutri bo dr. Gross imel zaključno predavanje pri rasno-političnem tečaju na gradu Martinshofu pri Gradcu. Naslednje dni bo dr. Gross obiskal tudi Spodnje Štajersko, da spozna tamošnje rasno-politične razmere. Vodilni rasni politik je dobro znan tudi v Italiji, s katero vzdržuje glede na rasno politiko stalne stike.

Nemški državni zdravstveni vodja dr. Conti je nameraval 8. maja prispeti v Gradec, nakar bi obiskal tudi Spodnje Štajersko. Ker pa se je udeležil pogreba smrtno ponesrečenega štabnega šefa SA Viktorja Lutzeja, je preložil obisk na Štajerskem na nedoločen čas.

Zborovanja v Mariboru. Mariborski okrožni vodja Knaus je sklical zborovanja vseh mariborskih krajevnih skupin. Zborovanja so se pričela pretekli torek. Knaus poziva prebivalstvo, naj se dosledno poslužuje nemškega jezika. Potrebna je štednja z živili in v gospodarstvu vobče. Omejitve so znane, toda so potrebne zaradi enega samega velikega smotra, zaradi zmage. Vsekakor je orožje na fronti odločilno. Toda nevarno orožje so tudi govorice, ki jih sovražniki skušajo po načrtu sipati med nemški narod, da bi vzbujali nemir in malodušje. Le slabiči postanejo žrtve tega orožja. Proti temu je samo eno sredstvo: kakor skala čvrsta vera v zmago.

Odlikovanja. Z železnim križcem 2. stopnje sta bila odlikovana desetnik Rudolf Vak in pionirski podčastnik Hans Kolar, z vojnim zaslužnim križcem 2. stopnje z meči pa je bil odlikovan planinski naddesetnik Ernest Ritošek.

Poroke. V Celju so se poročili: Jožef in Marija Ferlič, Janez Schramböck in Valtrauda Tomich, Martin Gornik in Katarina Hajdnikova, Janez Žnidar in Marija Zelenškova. V Žalcu sta se poročila mladinski vodja Sepp Leopold in Frida Kozoletova. Poroka je bila svečana.

V Ptuju so se poročili: Janez Kodela in Ilza Onebrinkova, oba iz Ptuja; Ignac Bolcar in Francka Golobova, oba iz Vrstja; Maksimiljan Kirbič in Angela Ogrizkova, oba iz Gornje Hajdine, ter Franc Bekovič iz Ptuja in Marija Virtčeva iz Maribora.

Počastitev 90-letne Trboveljčanke. Helena Pavškova, ki biva v južnem delu Trbovelj je praznovala 90letnico. Obiskala jo je posebna deputacija krajevne skupine z žensko voditeljico in z dvema otrokoma trboveljske otroške skupine. Otroka sta izročila ženici sliko Adolfa Hitlerja in cvetje. Ženica je bila od vodstva krajevne skupine tudi obdarovana.

Častno botrstvo. Zakonca Čakša iz Šmarja pri Jelšah sta bila te dni obveščena iz voditeljske pisarne v Berlinu, da je Adolf Hitler prevzel botrstvo pri dvanajstem otroku tega kmečkega para. Hčerkica je bila krščena na ime Inge Marija. V krstni listini je Adolf Hitler izrazil željo za srečen bodoči razvoj otroka. Starši so prejeli darilo. Roditeljem, ki sta doslej darovala življenje desetim dečkom in dvema deklicama, so bile sporočene razne čestitke.

V mariborskem gledališču so ta teden na sporedu naslednja dela: Straussov »Cigan baron«, Verdijev »Trubadur«, Ibersova kriminalna igra »Parkstrasse 13« in Smetanova »Prodana nevesta«; v soboto pa bo premiera Lortzinove opere »Car in tesar«.

Revanžna tekma graških in mariborskih biljardistov je bila 1. in 2. maja v kavarni »Evropi« v Gradcu. Gradčani so odločilno zmagali v razmerju 8:0.

Pasja steklina je bila uradno ugotovljena v občini Šmarju pri Jelšah. Zato je bil za dobo treh mesecev razglašen strogi kontumac.

Nedopustno zaznamenovanje telet. Mariborski dnevnik objavlja: Za zaznamenovanje telet je še vedno v navadi zarezavanje znakov v kožo. S tem se poškoduje dlaka in pogostokrat tudi koža živali, namenjene za zakol. Glavno združenje za nemško živinorejo je zatorej prepovedalo tako označevanje izvzemši na glavi.

Nesreče. 45letni voznik Franc Kocjančič iz Gornje Kungote je bil od svojega konja udarjen v trebuh in je dobil hude notranje poškodbe. 35letni Vinko Markež iz Teznega je padel s kolesa in se hudo poškodoval zlasti na desni nogi, katero ima zlomljeno. 48letni Franc Zvižej iz Razvanja je pri povratku domov nesrečno padel in si zlomil desno nogo. Posebno huda nesreča je zadela 22letnega kmetijskega pomočnika Jurija Padijerja iz Tresternice pri Mariboru. Pri napravljanju krme je zašel z roko v stroj. Poškodba je bila tako huda, da so mu morali v mariborski bolnišnici roko odrezati.

Konec igralnice v Nizzi

Palačo, ki je bilo v nji zbirališče delomržnežev in pustolovcev, so že začeli podirati

Minilo je skoraj točno 50 let, ko je zrasla iz Sredozemskega morja bela palača, zbirališče mednarodne družbe, prizorišče neštetih tragedij, kristalizacijska točka, okrog katere je krožila človeška požrešnost v vrtincu človeških strasti. To je bila igralnica v Nizzi. Iskalci sreče, pustolovci in radovedneži iz vseh delov sveta, so se zbirali tu že od otvoritve igralnice v maju 1893 do njene zatvoritve ob koncu lanskega leta. Marsikomu je prinesla igralnica bogastvo in srečo, še več ljudi je pa upropastila, da so obubožali ali si pa celo v obupu končali življenje.

Palača, kjer je imela igralnica svoje prostore, je zgrajena na mogočnih pilotih, zabitih v morsko dno. V nji je iskalo srečo od otvoritve do konca lanskega leta, ko so oblasti igralnico zaprle, 80.000 Francozov, 75.000 Angležev, 40.000 Nemcev, 57.000 Američanov, 30.000 Švedov, Dancev in Norvežanov, 60.000 Južnoameričanov, 50.000 Italijanov, 32.000 Špancev, 10.000 Portugalcev ter 50.000 delomržnežev in pustolovcev iz Japonske in Kitajske. Mnogi so srečo našli, še več jih je bilo pa takih, ki so v usodnih nočeh zaigrali vse svoje premoženje in prišli na beraško palico. Sebe in svoje družine so pahnili v nesrečo. 30 % obiskovalcev igralnice je prihajalo v Nizzo leto za letom, igrali so dan za dnem in noč za nočjo. Okrog 18.000 nesrečnežev se je ustrelilo ali obesilo, 3000 jih je pa skočilo v morje.

Ti podatki so posneti po neki zasebni statistiki, ki je seveda ne moremo smatrati za popolno in povsem zanesljivo. Gotovo je pa da so si mnogi nesrečneži končali življenje, ker jim sreča v igralnici ni bila naklonjena. Med takimi, ki so dali smrti prednost pred življenjem in delom, je bilo 10 % žensk. Neštete so upali, da bodo lahko nadaljevali svoje brezskrbno življenje z denarjem, ki bi ga prigrali v igralnici, pa so se zmotili. V dvoranah igralnice so aretirali od njene otvoritve 479 pustolovcev in zločincev, večino na tiho in neopaženo; samo enkrat se je zgodilo, da se je uprl aretaciji lažni vojvoda, ki je streljal na detektive. Ko je ob koncu lanskega leta igralnica v Nizzi zaprla svoja vrata, je izginil svet varljive sreče in lažnega sijaja. Duh novega časa je odnesel to gnezdo pustolovcev in delomržnežev. Poslopje samo so že začeli podirati.

Rimska naselbina na Madžarskem

Pri kopanju zemlje v madžarskem okrožju Szekesfejervar so naleteli na ostanke starih hiš, in učenjaki so ugotovili, da gre za staro naselbino Potentzia. Ta naselbina je nastala v začetku 2. stoletja in višek v svojem razvoju je dosegla v 5. stoletju, potem je pa postala žrtev Hunov.

Preseljevanje Rumunov in Bolgarov

Rumunsko poslaništvo v Sofiji je objavilo besedilo rumunsko-bolgarskega protokola o prostovoljni izmenjavi Rumunov proti Bolgarom v obeh državah. Pravico do prostovoljne preselitve v druge države imajo rumunski državljani bolgarskega porekla v Rumuniji, izvzemši okraje Costanca in Tulča ter bolgarski državljani rumunskega porekla v Bolgariji. Prijave za preselitev se sprejemajo do 31. maja. Odškodnino za nepremičnine ki jih pusti izseljenec v drugi državi, plača tista država, kamor se je izseljenec preselil. Vse premičnine pa lahko vzamejo izseljenci s seboj.

Veliki mufti v Frankfurtu

Veliki jeruzalemski mufti Hadži Husein je posetil te dni Frankfurt a/M. kjer ga je sprejel državni namestnik Sprenger. Veliki mufti si je ogledal zavod za proučevanje židovskega vprašanja in se dal točno informirati o njegovem poslovanju. V nagovoru je izrazil svoje veselje, da se je mogel sestati v Frankfurtu z možmi, ki so trdno odločeni boriti se proti židovstvu. Izjavil je, da se smatra za zaveznika v tej borbi in da bo v tem vprašanju na široki podlagi sodeloval s pristojnimi nemškimi oblastmi. Prepričan je, da je sedanja vojna židovska. Veliki mufti se je spomnil časov, ko se je arabski svet sam boril proti židom. Narodni socializem ima v arabskem svetu svojega naravnega zaveznika.

Ukrajinski pesnik Budjak umrl

V Kijevu je umrl te dni ukrajinski pesnik Jurij Budjak, eden najpomembnejših pripovednikov Ukrajine. Po boljševiški revoluciji je bil izgnan v Sibirijo, kjer je ostal sedem let. Tam si je nakopal bolezen, ki ji je zdaj podlegel.

Ogromna večina oglaševalcev se obrača na „JUTROV“ OGLASNI ODDELEK

KUPUJTE edino pri naših OGLAŠEVALCIH!

†

Umrl nam je naš dobri oče in stari oče

IVAN ZAVAŠNIK

v visoki starosti 87 let, previden s tolažili svete vere.

Pogreb bo 12. maja 1943 ob 5. uri popoldne iz hiše žalosti, Tržaška cesta 133, na pokopališče na Viču.

Bog bodi dobrotljiv plačnik njegovi duši!

Ljubljana, dne 11. maja 1943.

RODBINA ZAVAŠNIK

ZAHVALA

Vsem, ki so mi ob slovesu moje ljubljene žene, zlate mamice

ZORE KOŠENINA

roj. RAKOŠ

izrekli svoje sožalje, jo spremili na poslednji poti, poklonili krasno cvetje, moja iskrena zahvala.

Maši zadušnici se bosta brali v petek, dne 14. maja t. l. na Viču ob 7. uri in v soboto, dne 15. maja t. l. v cerkvi Marijinega Oznanjenja ob 7. uri.

LJUBLJANA, dne 11. maja 1943.

Slavko Košenina s sinčkom

ZAHVALA

Vsem, ki ste počastili spomin našega ljubljenega moža, nepozabnega skrbnega očeta, brata, strica, svaka in tasta, gospoda

ZADNIK AVGUSTA

inspektorja drž. železnic v pokoju

se na tem mestu iskreno zahvaljujemo.

Iskreno zahvalo izrekamo čč. duhovščini, gospodu dr. Prodanu za ves njegov trud in požrtvovalnost, da bi nam ohranil pokojnika.

Prisrčno se zahvaljujemo vsem darovalcem krasnih vencev in cvetja in vsem, ki so pokojnika spremili na zadnji poti.

Maša zadušnica se bo darovala v četrtek, dne 13. t. m. ob 8. uri zjutraj v cerkvi Marijinega Oznanjenja.

Ljubljana, dne 11. maja 1943. ŽALUJOČI

A. ALEXANDER: 37

POZABLJENI NAPEV

ROMAN

»Mogoče, kajti moj pogled na stvar ne more vsega pojasniti. A pustiva to. Iz pravkaršnje ugotovitve sledi, da je moral biti morilec nekdo, ki mu je Manhattan zaupal in število takih oseb je precej omejeno. Če se ne motim, ste bili tudi vi njegov zaupnik?«

»Seveda,« je potrdil Huntington. »Zaupal mi je brezpogojno.«

»Vse to je postranske važnosti,« je Hearn malomarno dodal. »Mnogo važnejše pa je...«

»Ne zamerite,« ga je prekinil Huntington, »kaj vam je zbudilo prepričanje, da je bil morilec Manhattanov zaupnik?«

»Muhe,« je mirnodušno odvrnil mali mož.

»Kako? Muhe?«

»Da, muhe, stvar je kakor na dlani!« je s prepričanim glasom vzkliknil Hearn. »Vse muhe v Manhattanovi hiši so poginile od dušljivega plina, in smrt jih je zaskočila nenadoma, tako da si niti niso utegnile poiskati zložnega prostorčka, kjer bi umrle. Obležale so, kjer je katera bila, to je, neposredno pod okenskimi šipami. Ko bi bili prijatelj živali, bi morali vedeti...«

Huntington se je odhrknil, in videti je bilo, da se ga polašča čedalje hujša nestrpnost; toda Hearn ni izpustil nitke razgovora.

»... bi razumeli, hočem reči, da se muhe ponoči drže v notranjščini prostorov, zjutraj pa, kakor hitro se zasvita dan v množicah pritisnejo proti svetlobi, to je, proti oknom. To pomeni, da Manhattan nikakor ni mogel biti umorjen pred tretjo uro. Tisti, ki je z njim prebil vso noč, je moral po tem takem uživati njegovo popolno zaupanje, drugače...«

»Razumem,« je rekel detektiv, »vaša izvajanja so zelo čudna, toda povsem logična.«

»A vse to ni Bog si ga vedi kako važno« je skromno oporekel Hearn. »Mnogo bolj resno je to, da ste mi med zasliševanjem gospoda Snyderja, ko sem poskusil z vami igro vprašanj in odgovorov, na vprašanje ‚tajni predal' odgovorili ‚stenska ura'. In res je imel Manhattan v svoji veliki stenski uri tajni predal. Ne verjamem, da bi bil vedel zanj kdo drug razen njega samega in njegovega morilca... Kaj menite?«

»Saj ste tudi vi vedeli zanj« je Huntington podsmehljivo odvrnil. »Ali hočete s tem namigniti, da ste morilec?«

Mali kapetan je zmajal z glavo:

»Jaz nisem zmožen ubijati,« je mirno pojasnil. »Nekoč sem poskusil, pa se mi ni obneslo. Prva žaba, ki sem jo hotel končati, je živela še tri dni, ker nisem imel poguma da bi jo dotolkel. Ko bi se me bilo takrat posrečilo zmečkati tisto žabo, bi bil danes nemara velik zločinec in strah svojih bližnjih, tako pa sem le skromen in neškodljiv policijski uradnik... Zato me, da se vrneva k svojemu razgovoru, ni moči vzeti v pretres kot Manhattanovega morilca, tem manj, ker sem odkril tajni predal v stenski uri šele potem, ko ste me vi s svojim čudnim odgovorom opozorili nanj.«

Huntington je jel z dolgimi koraki hoditi po delovni sobi sem ter tja. Hearn ga je spremljal z očmi in se ni prav nič zavzel, ko je mahoma obstal pred njim, kakor da bi se bil za nekaj odločil.

»Torej ste prepričani, da sem Manhattanov morilec?« je brez ovinkov vprašal zasebni detektiv. Njegov obraz je bil negiben, oči hladne in predirljive.

»Trdno prepričan,« je s komaj slišnim glasom odvrnil Hearn.

»Po tem takem bi bili na moč veseli, da me morete prijeti, če se ne bi bali, da bi moja aretacija marsikaj pokvarila!«

»Uganili ste!« je Hearn prikimal. »Pokvarila bi mi dvoje: prvič ne bi mogel potem nikoli več položiti roke na Wilkinsa, in drugič se bojim... evo, bojim se, da ne bi vaša aretacija stala Manhattana življenje.«

Huntington je grozeče blisnil z očmi.

»Deniva torej, je počasi izpregovoril, »deniva, da Manhattan še živi...« — pri tej besedi je odločno vzdignil glavo: »Ali pa imate res gotovost, da živi?« je vprašal.

»Popolno gotovost!« je odgovoril kapetan takisto tiho kakor prej.

18. POGLAVJE

»To sem si mislil že od prvega dne,« je Huntington prikimal. »Od trenutka, ko ste mi rekli, da se je morilec ubril, da si pa ni s klinčkom ustavil kri.«

»Vsak, kdor se ubrije seže po klinčku za ustavljanje krvi,« je pritrdil Hearn s takim glasom, kakor da se hoče opravičiti. »Mogoča je bila torej samo ena razlaga: ta, da ni bril sebe, ampak mrliča!«

»Vsak, kdor se ubrije, seže po klinčku za ustavhattan. Prvič je bil Manhattan že obrit, in drugič ni bilo razloga, zakaj bi ga bil hotel morilec obriti. Rekli ste...«

»Nič drugega nisem rekel,« ga je prekinil kapetan s svojo običajno skromnostjo. »Samo prstne odtise sem si ogledal. Tako sem dognal, ne samo da mrtvec ni bil Manhattan, čigar odtise sem našel na raznih posodah in retortah, ampak tudi, da je izvršil dejanje neki Mehičan s črnimi brki, ki je že nedavno prej hotel ubiti Manhattana in je s tem namenom streljal po njem.«

»Točno,« je dejal Huntington. »Toda, ali vam po teh dognanjih ni prišlo na misel, da bi bil utegnil Manhattan v silobranu ubiti tistega človeka, nato pa bi se bil ustrašil posledic in pobegnil?«

Urejuje: Davorin Ravljen — Izdaja za konzorcij »Jutra«: Stanko Virant — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja: Fran Jeran — Za inseratni del je odgovoren: Ljubomir Volčič — Vsi v Ljubljani